DÖNÜŞÜM

bugün yarına çıkar

Sahibi
Ataol BEHRAMOĞLU
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :
Ümit HASSAN

15 GÜNDE BİR ÇIKAR
SİYASÎ GAZETE

Yıl : 1
7 - Mayıs - 1965
CUMARTESİ
Fiyatı 1 Lira

2

N E D E N

Üniversiteli kurşunlanıyor. Nerenin üniversitelisidir kurşunlanan? Kore'nin, Vietnam'ın, Dominik'in. Halk kurşunlanıyor. Nicedir halkın kurşunlanması, neden kurşunlatır kendini insan? Birşeylere karşı çıkmayan, biryerlere itelenmeyen insan - o insan ki büyüktür, boyutludur, yaratmak ister, doğasıdır onun yaratmak; dölünden düşüne, usundan umuduna dek yaratmak - kurşunlatmaz kendini; yaşamak, kötü koşullar altında da olsa yaşamak ister. Fakat üniversiteli kurşunlanıyor. Nerenin üniversitelisidir kurşunlanan? Kore'nin, Vietnam'ın, Dominik'in.

Vietnam'da çeşitli ideolojileri, çeşitli görüşleri olan kişiler omuz omuza döğüşürler. Döğüşürler çünkü, "Kötü de olsa yaşamı insan onu sürdürmek ister" düşüncesi sönmüştür benliklerinde. Sömürüldüğünün, eksildiğinin, elinden alındığının bilinci insanları insan olarak birleştirmiştir. Emperyalizm, geri bırakılmış ülkelerin geri bırakılmışlığının nedeni, düğümlenir insanın boğazında. Havasını solumak, yurdunun havasını, yozlaşmamış, yabancılaşmamış, özgür ve kendinden havasını solumak, kişiliğine saygısı değin insanlığa saygısının gereğidir.

Yok! İliğinin emildiğini duya duya; yurdunda petrol çıktığını sabah gazetesinde okurken, doğrudan doğruya dışarıdan satın alındığından daha çok döviz yitireceksin diye yerinmek yok yurttaşım!

Yok! Güleç yüzlerin güleçliğinin senin sırtından olduğunu bilerek yaşamak yok Vietnamlı, Dominikli arkadaşım!

Fotoğraflar dağıtır Amerika yeryüzüne. Canlı mayın dedektörleri fotoğrafları. Amerika'nın fotoğrafları, geri bırakılmış ülkelerde ora halkıyla Amerikan askerlerini karşı karşıya gösterir. Hep az gelişmiş ülkelerin, hep geri bırakılmış.

Amerika'nın bir yüksek okulu vardır Türkiye'de. Dostumuz, omuzdaşımız, idareci yetiştiricimiz, iktisadî yardımcımız, askerî müttefikimiz, kültürel sığınağımız Amerika'nın. Bu yüksek okulun lisesi de vardır. Bir anket yapılır lise son sınıf öğrencileri arasında. Şu kadarı yüksek öğrenimini o okulda, bu kadarı dış ülkelerde yapmak ister. İyi güzel. Ve dört kişi - yüz kişi vardır aşağı yukarı bu lisenin son sınıfında - Türk Üniversitelerinde okuyacaklardır, öyle söylerler. Okul gazetesi de belirtir bu gerçekleri. Yüz Türk öğrencisinden ancak dört kişiyi. Ve bunlar Doğu'da görev değil, büyük kentlerde yüksek öğrenimi kabullenmişlerdir. Yüz Türk Gencinin densizliği olamaz bu. Amerika'nın bir yüksek okulu vardır Türkiye'de.

Bir öğrenci Vietnam'da kurşuna dizildi. Bombaymış elindeki radyo. Neden radyo değil de bomba? Arkadaşım, Vietnam'lı arkadaşım, herhalde yeğ sayardı elinde radyo taşımayı.

1500 Dominikli öldü iki günde. Daha çok sıfırlar takılır 15'in ardına. Halk kurşunlanıyor. Nicedir halkın kurşunlanması, neden kurşunlatır kendini insan?

Dönüşüm

VE ŞİMDİ DOMİNİK...

Amerika saldırgan dış politikasının yeni bir örneğini verdi. Bu devletin Dominik Cumhuriyetine müdahale etmesi, Amerikan kuklası hükümetlerin bulunduğu Güney Amerika'da bile onaylanmadı.

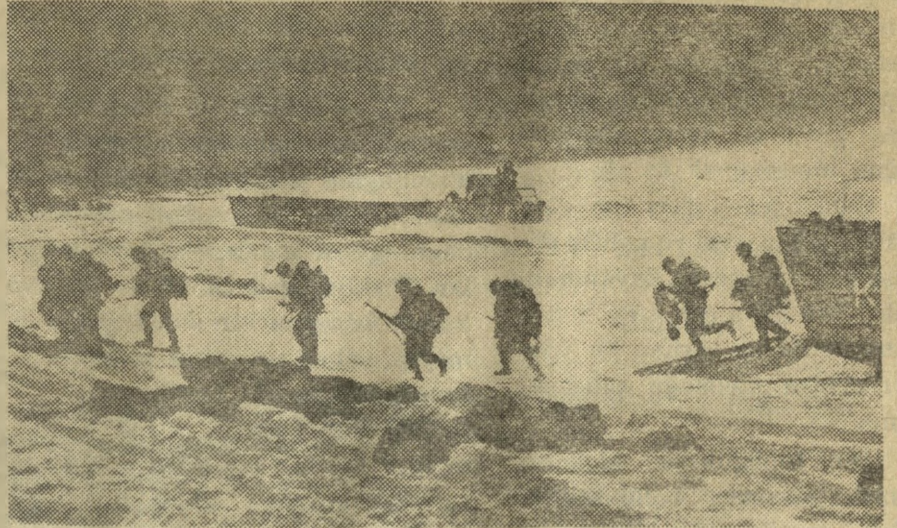
Trijillo rejiminin devrilmesinden sonra 1962 de yapılan seçimlerde, San Juan Bosch başkan seçilmiştir. Komünist suçlamaları ile Amerikan yetiştirmesi bir askerî junta tarafından San Juan Bosch'un yönetimden uzaklaştırılması sonucu Dominik yeniden dikta yönetimi altına girmiştir. Aslında San Juan Bosch ılımlı bir reformcudur. Bağımsızlık sloganı ile ortaya çıkmıştır. Amerika ve onun maşası zenginler ve Junta buna tahammül edememişlerdir. Amerika'nın bu tutumu özellikle bizim için önemlidir. Dost saydığımız bu devleti iyi tanımalıyız. San Juan taraftarları ayaklandılar ve dikta yönetimini yıktılar. Her şey yolundaydı. Amerika'nın azgın barış dostu ordusu da olmasaydı, bu gün bağımsız bir Dominik Cumhuriyeti'ni selâmlıyabilecektik.

Amerika bu müdahaleyi yaparken hiçbir milletlerarası kuruluşa danışmamıştır. Özellikle Amerika devletleri örgütüne sormak zorundaydı. Bunu yapmadı. Dünya halk oyu bir kere daha gerçek saldırganları öğrenmiş oldu.

Son haberler Dominik'te binbeşyüz kişinin öldüğünü ve Amerika'nın kuvvetlerini Amerika devletleri örgütü emrine vermeyi reddettiğini bildirmektedirler.

Gerçek, San Juan Bosch'un basın toplantısında belirttiği gibidir. "Dominik'te son ihtilâl amacına ulaşmış, ancak dış müdahale San Juan Bosch'un başa geçmesini önlemiştir."

Amerika Dominik'i ikinci bir Küba yapmayacağını en yetkilisinin ağzından belirtirken, Küba bağımsızlığın örneği olarak bütün güney Amerika halklarının gözü önünde yükselmektedir.

Rusya olaylar karşısında derhal güvenlik konseyini toplantıya çağırmıştır. Ancak Amerika'nın konseyde alınacak bir karara uyması oldukça zordur. Bu bütün dünyada Amerika'nın barış siyasetinin sonu olmuştur. Bütün azgelişmiş ülkeler bu çeşit zorbalıklar karşısında bağımsızlıklarını nasıl koruyacaklarını düşünmek zorundadırlar. Ayrıca Birleşmiş Millerin prestiji de kurtarılamayacak kadar düşmüş bulunmaktadır.

Ödün ve Örgütlenme

Nâmık BEHRAMOĞLU

Az gelişmişliğin bütün özelliklerini taşıyan ve bunun acısını hergün biraz daha fazlası ile çeken Türkiye'de 1961 Anayasamızın iktidarda olsun yada olmasın "demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları" olarak benimsediği siyasî partilerin, sendikaların, öğrenci teşekküllerinin, kültür derneklerinin vede aydın birliklerinin hem ekonomik, hem de politik yönden aldıkları tavrın "demokratik hukuk devleti" açısından bakıldığında büyük önem taşıdığı açıktır. Bu gerçek karşısında toplumculara düşen görev alabildiğine önemli olup, verilen en ufak ödünün zararları kısa zamanda kendini belli etmektedir.

Türkiye'de toplumculuk bilinci ancak belirli bir çevrede uyanmış olup, bu durum gerçek toplumcuları (çünkü sahteleri pek fazla) her fırsatta ezmek, yok etmek çabası içinde olan, ne olduğu belirsiz -hem dünya görüşü, hemde satılık olup olmama yönünden- bağnazlara gerekli boşluğu bırakmaktadır.

Birde genç toplumcularla savaşlarını öteden beri sürdürüp gelen bir eski kuşağın toplumcuları arasında düşen görev yönünden hiç bir zaman basit hesaplara düşmeden bir ayrım yapılmalıdır, öte yandan bu ayrımın kesin bir ayrım olamıyacağını unutmamak öz alınmalıdır. Çünkü temel giriş aynı olup "ekonomik, sosyal ve politik dönüşümler" yargısına dayanmaktadır. Ben daha çok genç kuşak üzerinde durup sorunu bu yönden ortaya koymağa çalışacağım.

Bir topluluktaki kişilerin uymak zorunda bulundukları eylem ve davranış kuralları vardır. Yani tutulacak olan yollar bellidir, açık ve seçiktir. Buna "ahlâk" diyoruz. Toplumculuğun da ahlâkı, kuralları vardır. Bu Kars'ta başka, İstanbul'da başka Çankırı'da daha başka değildir, olamaz. Türkiye'de birdir, tektir. Ancak Amerikada başka, Küba'da başka olabilir. Çünkü ülkenin maddî yapısının, sosyal ve politik yapısının etkisi giderek yapar bunu. İşte bu ülkenin genç toplumcularının alacakları tavır hergün biraz daha önem kazanmaktadır. Toplumcu arkadaşların

I — İlk görevleri bir araya gelmek, örgütlenip bağnazlar'a ve gidişi engelleyenlerle savaşı yürütmek olmalıdır. Toplumculuk ahlâkıda bunu zorunlu kılar.

II — Toplumcu olduğunu söyleyen ve daha ileri giderek eylemlerinde de zaman zaman bunu özellikle belirtmeğe çalışan sahtekârların, satın alınmış kişilerin toplumcu'uk ilkelerine en büyük darbeyi vurdukları bilinmelidir.

III — Bunlar ve diğer sahtekârlar toplumda kilit taşlarım tutmuş olup alabildiğine at oynatmaktadırlar. Kendilerine gerekli olan zavallıları afyon yutturmuşcasına uyutup istedikleri zaman maşa olarak kullanmaktadırlar.

IV — Üniversite öğrenci kuruluşlarının hükûmet politikasında büyük bir etkinliğe sahip olduğu ortadadır. Bu durum üniversite öğrencileri arasındaki düşünce ve eylem birliği gücünün önemini ortaya koymaktadır.

V — Emperyalist sermaye yurdumuzda -bütün az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi- gerekli komisyoncusunu bulmuş olup bu durum toplumculuk akımının gelişmesini âdeta sarhoş etmektedir. Öncelikle Amerikanın bu işin liderliğini yaptığı artık bütün dünyaca besbellidir.

VI — İşsizlik ve cehaletin veremli ve trahomlu sayısının alabildiğine çok, gelir dağılışındaki adaletsizliği ile dünyada en başta gelen ülkelerden biri olan Türkiye'de devamlı bir hükûmet işbaşına bir türlü gelemeyip, yalnız ve yalnız politika savaşının içindeki büyük partiler en ufak fırsatta basit hesap'arı uğruna birbirlerine karanlıkta kurşun sıkmaktadırlar. Bilinmelidirki bu büyük partilerin savaşı kimin galip çıkacağı hiç bir zaman belli olmayan ve olmayacak olan bir savaştır, çünkü bunlar temelde anlaşmışlardır.

VII — Makinalar başında kolunu bacağını kaybedip cebine 100 T.L. sı sıkıştırılıp işinden uzaklaştırılan ve bu tehlike ile her zaman karşı karşıya olan; maden ocaklarından yeryüzüne (neden 11 lira) diye hakkını aramağa çıkınca kasığından kurşunlanıp sonra da "AMELELER kaza kurşunları ile ö'müştür" diye bahsedilen işçilerin örgütlenmesi; bütün aldatılan vatandaşların örgütlenmesi, bu savaşı kuşaktan kuşağa sürdüren bir avuç aydının ve halkın bir araya gelmesi ile ancak mümkündür.

VIII — Genç kuşak arasında "ilericilik" ve "gericilik" kavramları iyice bilinmeli, üniversite içinde ve dışındaki geri fikirli ve hatta bunları düşünmekten bile âciz olan arkadaşların toplumcu genç arkadaşlar tarafından gericilikle suçlanıp bir kenara atılmaması gereklidir. Bu toplum ahlâkının gerektirdiği bir şeydir. Bir kenara bırakılan bu genç arkadaşlar her fırsatta olumlu hareketleri baltalamaktadırlar, yada buna çalışmaktadırlar. Oysa bilinmelidir ki bunlar tamamen perde arkasından idare edilen bir takım satılık adamların itelemesi ile ortaya çıkan bilinçsiz kişilerdir. Çözüm yolu, bu arkadaşlarda bu bilinci uyandırabilmek için, büyük bir titizlikle, hiç bir şekilde gerçeklerin dışına çıkmadan çalışmak olmalıdır.

IX — Entellektüel çevrenin toplumculuk karşısındaki tavrı çok ilginçtir. Büyük bir çoğunluğu toplumcu olduğunu bağıra, bağıra söylemektedir. Ancak bunu eylemlerinde gösterenleri adı geçen bu büyük çoğunluğun ¼ ünü bulmamaktadır. Fikirleri ile eylemleri birbirini tutmayanlar, (kişiler) fikirlerinde samimi değillerdir. Bir kısmı da (basit hesaplara düşüp küserek) -sonrada- "bu iş yürümez" diyip köşesine çekilmektedir. Oysa bu çevrenin savaştan çekilmesi diye bir şey olmamalıdır.

X — Son kez başta söylediğimi tekrar etmeden geçemiyeceğim. Genç arkadaşlar örgütlenmedikçe gerici akımlara durmadan ödün vermeğe devam edecek ve bu durum bütün genç toplumcuları gelecek kuşak önünde "zavallı" durumuna sokmaya yetecektir. Verilen ödünlerin olayları ne değin geliştirdiğini bir örnekle anlatmak yararlı olur kanımca,

a) Gerici bir gurup tarafından basılan İ.Ü.T.B. zorbalıkla ele geçirilmiş ancak tavrını güçlükle alan toplumcu arkadaşların zorlaması ile bu gurup İ.Ü.T.B.'ni terketmek zorunda kalmıştı, olaylar o zamandan şimdiye dek (1,5 ay) gelişip devam etmekte fakat İstanbul Üniversitesindeki öğrenci arkadaşlar bir türlü bir araya gelememektedirler. Çünkü toplumcu arkadaşlar hâlâ bir (teşkilâtta) buluşmadıkları (buluşamadıkları değil) için örgütlenememektedirler.

b) Bu arada buna benzer çeşitli olaylar olmuş ve Temel Hakları Yaşatma Derneği'nin tertip'ediği konferansta konuşucu Aziz Nesin tartaklanmıştır.

Bütün bunlardan sonra diyecek tek şey kalıyor. Artık örgütlenelim. Ya bir araya gelelim, ya savaştan çekilelim ve genç toplumcular diye ikide bir ortaya yarım yamalak çıkmıyalım, kantin köşelerinde birbirimize bilgiçlik yapmıyalım. Bu bize birşey kazandırmaz.

TİP

TİP Genel Yönetim Kurulunun üç ayda bir yaptığı olağan toplantısı Yenimahalle Alemdar Sinemasında 9. V. 1965 Pazar günü saat 10 da yapılacak.

Toplantıda dış politika ve bütçe konularında özellikle durulacaktır. Bu arada genel Bşk. Aybar'ın dış politika ile ilgili konuşması merakla beklenmektedir.

AÇIKLAMA

Birinci sayımızda suç öğesi bulunduğu gerekçesiyle gazetemiz toplatılmıştır. Gerekçe söylenmiş fakat gerekçeyi somutlayan belirli yazı yada bölümleri açıklamak yerine gazetenin tümü ve bu arada üç süresiz bir süreli yazı üstüne genel bir soruşturma yapılmıştır.

Bu durumda, suç öğesi bulunduğu savlanan yazıların kesinlikle açıklanmadığı ve bundan ötürü herhangi bir yazıda suç öğesinin devam ettiği ileri sürülebileceğinden şimdilik "Komünist Çatışması" adlı yazımıza ara veriyor, erteliyoruz.

Türkiye'de Anayasa'nın egemen bulunduğu ve toplatma kararının kalkmasıyla bunun kanıtlanması umudumuzu okuyucularımıza duyururuz.

DÖNÜŞÜM

Onbeş Günlük Siyasi Gazete

Sahibi : ATAOL BEHRAMOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : ÜMİT HASSAN

Teknik Yönetmen : YURDAKUL ALPAY

Abone : Yıllığı 20 TL. , Altı aylığı 10 TL.

İlan : Özel anlaşmaya bağlıdır.

Yönetim Yeri : Selânik Cad. 28/1 ANKARA

Yazışma ve Abone adresi : Alper Aktan P.K. 45 Cebeci - ANKARA

«Dönüşüm» adı anılmadan hiçbir yazı ve resim başka yerde yayınlanamaz.

Basılmayan yazılar pul gönderilirse geri gönderilir.

Dizildiği ve basıldığı yer : Akın Matbaası - Ankara

OLAYLARIN GETİRDİKLERİ

Büyük Halkımız Uyanıyor

Halklar her zaman olduğu gibi bugün de haklarına sahip çıkarak daha iyi günlere ulaşmayı başarıyorlar. Yurttaşlık sırasında en başta gelen çalışan halkımız onurlu direniş günlerini yaşıyor.

Nisanın 18 inci günü Deri-İŞ sendikasına bağlı 5 iş yerinde grev başladı. İşçimiz greve bir şenlik yaratarak girdi. Çünkü o sermayeye karşı başaracağı savaştan güvenliydi ve yarının Türkiye'si mutlu olacaksa onun bu davranışları yüzünden mutlu olacaktı. Türk işçisi grev yapıyor ve biliyor ki emek olmadan, işçinin yaratıcı nasırlı eli olmadan hiç birşey kurulamaz. İşçimiz grev yapıyor ve biliyor ki kendisi olmadan patronlar, sermayeciler yaşıyamaz. Ve yine işçimizin bildiği birşey var : sermayeci olmadan, patron olmadan herşeyi kendisi daha iyi ve kusursuz yapabilir.

Bütün bunları halk biliyor da patronlar, çalıştıranlar, burjuvalar bilmiyorlar mı? Elbet biliyorlar. Ama onlar işe yaramazlıklarının şaşkınlığı içinde kendi yaptıkları yasalara dayanarak sömürmelerini sürdürmek istiyorlar. Bu isteklerinin bir örneği olarak fabrika sahipleri 22 Nisanda 49 işyerinde lokavt ilân ettiler. Yani işçileri dışarıda bıraktılar. Yani 1220 işçi ve onların yoksul aileleri, yarını kuracak olan çocukları aç kalma tehlikesiy'e başbaşa bırakıldı. Oysa işçilerimiz gündeliklerine 2,5 lira zam isteği ile 54 işyerinin 5 inde greve başlamışlardı. Buna karşılık insanlık dışı lokavt çok geniş tutulmuştu.

Çalıştıranlar buna "inat grevi" adını verdiler. Tarihin akışına inat edilmiyeceğini bilmiyorlardı. İşçi grev yapacaktır ve mutlaka hakkını alacaktır. İnat burjuvaların zararınadır. Çünkü çatışma böylece yeğinleşebilir. Nitekim lokavt hızla sermayecinin yüzüne bulaşma yolundadır.

ADALET PARTİSİNDE KAYNAŞMA

ADALET PARTİ'si içinde kuruluştan bu yana süren ayrılıklar, Balıkesir Milletvekili Gökhan Evliyaoğ'u'nun yaptığı açıklamalar ve A.P. meclis grubunda verdiği önergelerle kamu oyuna yansıtmıştır. Evliyaoğlu'nun açıklamalarında. "A.P. işveren klübü olmak yolundadır" deniyor. Ve partinin kuruluşunda saptanan halktan (köylü, İşçi, küçük esnaf) yana politikadan ayrılındığını belirtiyordu.

Olayların gelişimi oldukça ilginçtir. Evliyaoğlu grupta yalnız kalmış ve partiden ihraç edileceği söylentileri çıkmıştır. Evliyaoğlu AP içinde mücadeleye devam edeceğim derken, iki AP milletvekili, Yılanlıoğlu ve Erkovan Partiden istifa etmişlerdir. Gerekçe o'arak partinin "milleti aldatma yolunda olduğu" belirtilmiştir.

AP içindeki bu kaynaşmanın ortaya çıkışının nedenleri içinde yalnız "halktan yana" olma isteği yoktur. Milliyetçiler derneğinin dehşetengiz üyeleri, parti yönetimini büyük sermaye temsilcilerine kaptırınca, şimdiki CKMP parti müfettişi Alparslan Türkeş'in AP de yer alması olanağı kalmamış, koşullar Türkeş'i CKMP ye itmiştir. Irkçı grup, Akis dergisinin deyimi ile "Nasyonalli sosyalist" Evliyaoğlunun yönetiminde, yukarıda kısaca özetlediğimiz biçimde bir huruç hareketi yapmışlardır.

Türkiye'yi Faşizme götürmek isteyen çabalar bu son oyla daha belirli olarak ortaya çıktılar. Basın bu çıkışa büyük ilgi gösterdi. Bu arada Türkeş ve arkadaşlarının Cezayir veya Mısır tipi bir sosyalizm getirmek istedikleri dinsel unsurlarla birlikte işlendi.

Halkın gözü önünde yeni bir oyun sahneye konuluyordu. Ve Amerika'lı dostlarımız bu oyundan oldukça memnundular.

(Gökhan Evliyaoğlu AP hakkında açıklamalarda bulunurken Amerikan etkilerden hiç söz etmemişti. Yeni İstanbul Gazetesinin özel teşebbüsü geliştirme fonundan aldığı paraların sonucu olsa gerek.) Nede olsa, Türkiye'de "Amerikan Faşizmine" yarayacak bol malzemeyi, bizdekilerin arasından seçebilirlerdi.

Akis Dergisinde yayınlanan ve Talât Aydemir le CIA ajanları arasında yapıldığı söylenen konuşmaların üstünden çok geçmemişti ve sevimli dostlarımızın bu çeşit çabalardan pek hoşlandıkları ortadadır. Türkiye'de her faşist eğilimin arkasında Amerika Birleşik Devletlerinin parmağı olabilir. Uyanık olmak ve karşı koymak gereklidir. Bu demokrasi ve de barışı çok seven devletin özellikle Güney Amerika'da yaptıklarını unutmamak ve olayları bu süzgeçten incelemek şarttır.

Evliyaoğlunun birtakım basınımızda halka dönüş olarak nitelendirilen bu çıkışı ister istemez, bu adamların kısa cumhuriyet tarihi içindeki yerlerini, çabalarını inceleme gereğini ortaya kor. AP; İttihat Terakki, Terakkiperver Fırka, Serbest Fırka ve DP zincirinin son halkasıdır. Tek tek eleştirilirse bu kuruluşların hiçbiri gerçekten halktan yana bir çaba göstermemişler, ondan yana olamamışlardır. Cumhuriyet devrinde bütün geri hareketlerin bu kuruluşlarda toplandığını ve güçlendiğini görürüz. CHP nin sağ kanadında da bu güçlerin yer aldığını belirtmek gerekir. DP hareketi de bu kanattan sürmüştür.

Bu güçlerin belirli özellikleri vardır :

A — Sürekli olarak büyük sermaye tarafından desteklenmişlerdir.

B — Beynelmilel Kapitalizm ve Emperyalizmle işbirliği halindedirler.

C — Doğal olarak, toplum yapısını değiştirecek bütün hareketlere karşıdırlar.

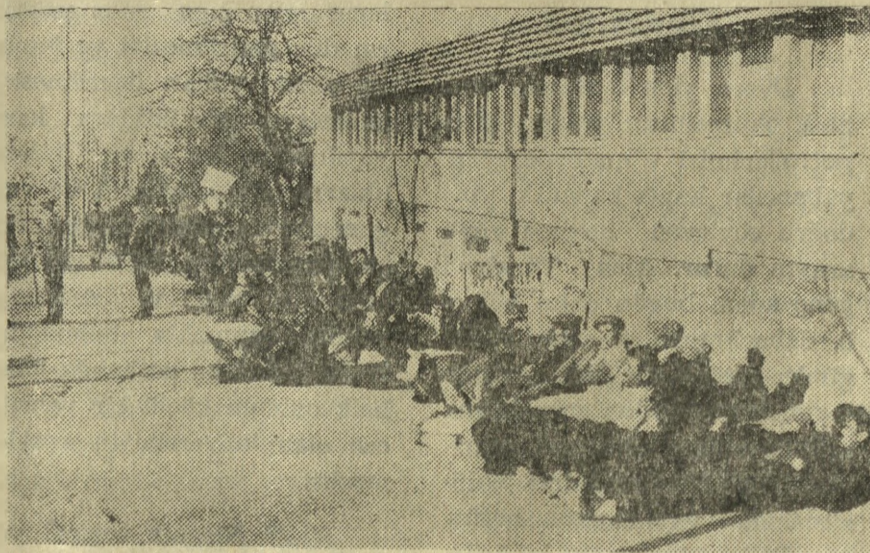
D — Dini istismar etmek bunlar için olağandır.

E — İlericilerin köklü dönüşümlere girişememeleri bunları güçlendirmiştir.

Bu gerici akım içinde Hitler hayranlarının türemesi II. Dünya harbi öncesi olayların etkisi altında o'muştur. Toplum yapısıda, bu türemede etkili rol oynadı. Harp yıllarındaki çabalar, 1950 den sonra Milliyetçiler Derneğinde toplanma çalışmaları ve son olarak CKMP de kümeleşme.

AP içindeki karışımlığı bu oluş içinde değerlendirmek doğru olur, burada unutulmaması gereken, halkın kazandığı bilinç ve toplumcu akımın su yüzüne çıkardığı yurt sorunlarının ağırlığıdır. Bu ağırlık, çıkarcıları ve tüm Don Kişotları ezebilir.

Burçin ALP

Grev, Grev, Grev...

Lokavtın Özü

Burjuva düzeni içinde işçi, haklarını grevler yoluyla gözetir. Grev, burjuvaların, fabrikatörlerin bütün bütün yıkılmamak için tanımak zorunda kaldıkları bir işçi hakkıdır. Grev yoluyla işçiler birlikte davranışlarda bulunmanın bilincine varırlar. Grevler yoluyla işçi herşeyi yapabileceğini ve yönetimi kendi eline alabileceğini öğrenir.

Peki, çoğunca grev adının yanı sıra anılan lokavt ne oluyor? Lokavt tek kelime ile haksızlığın kendisidir. Çünkü hakkını arayan işçiye karşı fabrika kapılarını kapatmak en azından ahlâk dışıdır. Zaten sermayenin baskın olduğu burjuva düzeninde patrona ayrı bir üstünlük tanımak kanun koyucunun kimden yana olduğunu da açıkça ortaya kor. Lokavt dünyanın birçok yerinde (idam cezası gibi) kalkmıştır. Lokavta yardım etmek ise halk düşmanlarına cephane taşımaktır.

Yürüyüş ve Miting :

Lokavtın tepkisi büyük olacaktı, oldu. 29 Nisanda işçiler lokavtı protesto yürüyüşü

düzenlediler. Herşeyimizi borçlu olduğumuz çalışan halk eşleri ve çocuklarıyla yürüdü. Çocukların ellerinde “Babamın hakkını verin” dövizleri vardı. O çocuklar, gecekondularda eğitimleri, sağlıkları güven altında olmıyan çocuklar, bu günleri biraz şaşkın ama öfkeyle anacaklardır. Yarının kurtulmuş Türkiye'sinde o çocuklar bu günlerin acısını bilerek kendilerini ve yurdumuzu yükselteceklerdir.

Yürüyüş halkımızda olumlu bir tepki uyandırdı. Haksever Türk halkı ve toplumcu kuruluşlar işçinin yanındaydı. Bu arada TİP İstanbul İl Başkanı Yılmaz Halkacı işverenleri ve 880 işçinin işsiz bırakılmasını protesto etti.

2 Mayısta Kazlıçeşme'de büyük bir miting yapıldı. Bu mitingle işçiler, yanaşmanın anlamını daha iyi kavrıyarak güçlerini bir kez daha göstermiş oldular.

Yanlış Tutumlar Ve Türk-İş :

Grev, yürüyüş ve miting sırasında Türkiyedeki sendika hareketinin çürük yanları da belirdi. Bir Türk-İş yetkilisi “Sefaletin olduğu yerde sermaye tehlikeye düşer” diyerek; sözü sefalet olmasın ama sermaye de gitmesin demeye getiriyordu. Bununla azgelişmiş bir ülkede sömürücü egemen sınıf yok olmadan - Azgelişmiş bir ülke emperyalist olamıyacağı için - sefaletin de yok olamıyacağını da görmek istemiyordu.

Öte yandan dikkat bazı sermayecilere - yani kişilere - çekilmek istendi. Cezmi Özdemir adındaki işverenin tutumu olayın nedeni olarak açıklanmak yoluna gidildi, böylece sanki bazı patronlar daha insaflı bazıları da zalimmiş sanısı uyandırılarak, insaflı patronlar elinde işçi rahat edermiş görüntüsü verilmek istendi. Oysaortada çalışan ve çalıştıran ayrımı vardır ve çalıştıranlara kalırsa işçiye bir santim zam yapılamaz. O, ancak lokavt yapar. Çünkü patron işçiyi ne değin ucuza çalıştırabileceğini ve ne değin kâr edeceğini düşünür.

Türk-İş yöneticilerinin gerçek yüzü miting sırasında bir kez daha ortaya çıktı. Demirsoy ve Tunç hakkını arayan zulme direnen işçinin büyük mitingine katılmadılar. Aslında kirli sermayenin savunuculuğunu yapanlardan başka birşey beklenemezdi. Çünkü bu kişiler grev kanunu çıkarılırken lokavt savunucusu idiler. İşçi temsilcisi olarak lokavtı yani işçiyi kelepçelemenin ve aç bırakmanın formülünü savunuyorlardı. O gün lokavtı savunanlar bütün çirkinliği ile ortada olan bu haksızlığı niçin savunmadılar? İşçinin karşısında kara yüzleriyle çıkamazdılar, çıkamadılar. Ve Türk işçisi çıkarlarının ne yanda olduğunu bir kez daha gördü, yüreklerinde mutlu yarınların umudu pekişti.

Sapasağlam Bir Gençlik

Düzen yine o düzen, yine halk okumamış, yoksul, yine petrollerimizi - madenlerimizi yabancılar kaptı kapacak, yine doğru söyleyen onuncu köyü arayıp durur. Ama Türkiyeli genç adam bugün daha bilinçli, daha kararlı ve atak. Mutlu günler arefesinde Türk gencinin sorumlu ve yurdun sorunlarına eğilmiş olması hızımızı artırıyor. 28-29 Nisanın 5 inci yıldönümünde yayınlanan bütün gençlik kuruluşlarının bildirileri göğüs kabartıcı.

MTTB Genel Başkanının yayınladığı bildiride şu sözler yer alıyor :

“... Bugün o devrin karanlık anılarını yaşarken mücadelemiz sona ermemiş, bu sefer de karşımıza halkı politika ataraksiyonları ile sömüren büyük sermaye tröstleri, din simsarları, ve toprak ağaları çıkmıştır. Memleketin millî servetlerini yabancılarla işbirliği yaparak paylaşan, halkın iktisadi sosyal ve kültürel egemenliğine karşı koyanların 28 Nisan 1960 Türkiyesinden ibaret almaları lâzımdır. Asi halde, Türk geçliği Atatürk'ün istediği anlamdaki direnişini kullanacaktır.”

SBF Hür Düşünce Kulübü ise bir bildiriyle “Türk gençliğinin içte ve dışta vatanımızı ve ulusumuzu sömürmeye çabalıyanların karşısında” olduğunu Türk ulusuna duyurdu.

TMTF, TMGT, ve İÜTB ortak olarak yayınladıkları bildiride “... elde ettiğimiz bazı hakların bu gün üzülerek elden gittiğini görmekteyiz” demişlerdir.

Siyasal Bilgiler Fakültesi Fikir Kulübü ise aşağıdaki bildiriyi yayınlamıştır :

Türkiye Halk Oyuna,

27 Mayıs 1960 devrimi, toplumsal ekonomik bozuklukların doğurduğu rahatsızlıkların dile getirilmesini ve bunlara çözüm yolları önerilmesini istemeyen bir iktidara karşı yapılmıştır. Bu iktidar hırsızlıkların, yolsuzlukların ve vurgunculuğun, adaletsizliğin ortaya çıkmasından korktuğu için kurtuluşu baskı ve susturma yoluna sapmakta bulmuştur. 28-29 Nisan bu zorbalığa karşı halk oyunun güçlü bir yansıtıcısı olan üniversitenin ayaklanışıdır.

28-29 Nisanın beşinci yıldönümünde Türkiye, 28-29 Nisanlara yol açan durumdan pek uzakta değildir. Yine ekonomik ve toplumsal sorunlar çözülememiştir. Bir toprak reformu gerçekleştirilememiş, vergiler halka daha çok yük yükleyecek biçimde düzenlenmiş, hızla bir sanayileşmeye geçmek yolunda adımlar atılamamış, gelir dağılışındaki dengesizlik giderilememiş yolsuzluk söylentileri almış yürümüştür. Yine kitaplar, gazeteler toplatılmakta, üniversitelere polisler dolaşmaktadır. Düşünceyi baskı altında tutan, Anayasaya aykırı yasalar inatla uygulanmakta ve buna benzer yeni yasaların hazırlığı yapılmaktadır. Düşünceden korku eskisi ölçüsündedir.

Yalnız ilerici bir anayasa ve daha çok uyanmış bir halkoyu baskılara karşı güvence ve destektir.

Yeni 28-29 Nisanları önlemenin yolu, buna yol açan nedenleri ortadan kaldırmaktır. Yoksa eski tutuma dönüş, bunu yapanları daha öncekilerin akibetine uğratır.

İlerici güçler uyanıktır ve Anayasayı, 27 Mayısın getirdiği özgürlükleri çiğnetmeyeceklerdir.

SBF Fikir Kulübü olarak Anayasa ile verilen haklarımızı inatla ve sonuna dek savunacağız.

Amerika, Amerika, Türkler Dünya durdukça: Beraberdir Seninle Hürriyet Savaşında:

Amerikaya uyduk, Kore'de öldük, Türkiye hâlâ yoksul. Amerika'ya uyduk, petrolümüzü, tütünümüzü ellerine verdik, Türkiye hâlâ yoksul. Amerikaya uyduk Birleşmiş Milletlerde oyumuzu onun dilediği gibi kullandık, Türkiye hâlâ yoksul. Amerikaya uyduk NATO'ya girdik Türkiye hâlâ yoksul.

Kısacası, Amerikaya uygunluk hiçbir yarar getirmedi bize, tersine çalışan halkımız biraz daha soyuldu. Amerikanın, dolayısıyla kapitalizmin Türkiye'ye oynadığı iğrenç oyun, Türk-Yunan donanmalarının arasındaki dengesizlik ortaya çıkınca halkımızın gözü önüne serildi.

Hor Kullanılmışız :

Amerika Türk-Yunan donanmaları arasındaki dengeyi Türkiyenin zararına bozmuş. yani Yunanistan'a muhrip verilmiş, bize pabuç; Yunanistana çıkarma gemisi verilmiş, bize paraşüt. Sonra Yunanistana denizaltılar da verilmiş. Kısaca bizim donanma Gücümüz Amerika'nın sayesinde Yunanistanın yanında ufacık kalmış, manevralarımız için Yunanistan'dan çıkarma gemilerini ödünç almak zorunda kalmışız.

BİZE SALDIRANLAR

Ataol BEHRAMOĞLU

Bize saldıranlar, hem Türkiye'ye, hem kendi insanlık durumlarına ihanet etmiş bulunmaktadırlar. Çünkü, biz, birinci sayımızın önsözünde, Türkiye'nin sorunlarına bilimsel çözümler getirmeye çalışacağımızı belirtmiştik. Demek ki bu kişiler Türkiye'nin sorunlarına bilimsel çözümler getirilmesini istememektedirler. Biz, birinci sayımızın önsözünde, insanın insan tarafından sömürülmesine karşı olduğumuzu; olayları bir mutlu azınlığın değil, fakat halkların çıkarları açısından inceleyip değerlendireceğimizi belirtmiştik. Bize saldıranlar, demek ki, insanın insan tarafından sömürülmesinden yanadırlar. Biz, birinci sayımızla, emperyalizme, yani ellerindeki sözde özgürlük meşalesiyle geri bırakılmış bahtsız halkların yurtlarını ateşe veren sömürgen uluslara karşı olduğumuzu belirtmiştik. Bize saldıran kişiler, demek ki, emperyalizmin sürdürülmesinden yanadırlar.

Onlar bilgisizlikleri ya da ahlâksızlıkları nedeniyle kendilerini kiralatmış yahut satmış olan kişilerdir. Onları satın alanlarsa kendi çıkarlarının pekâlâ bilincindedirler. Her fırsatta çektikleri vatan millet söylevlerinin ve dindar görünüşlerinin arkasında, kendilerinin ve yakınlarının rahatlarının kaybolacağına dair duydukları, gittikçe daha da güçlenen bir endişenin varlığını pekâlâ bilmektedirler. Türkiye yaralı bir dev gibi yatmaktadır. Dış ilişkileri konusunda, Atatürk'ün ölümünden bu yana azar azar yitirilen itibarının bu gün artık hiç kalmadığı ve hatta bir yarı sömürge durumuna düştüğü acı acı anlaşılmaktadır. İçte rahatsızlık ve kargaşalık her gün biraz daha artmaktadır. En sağlıklı, en üretken olabilecek işçiler emeklerini başka ülkelerin zenginleşmesi için satmak zorunda kalarak yurt dışına akmaktadır. İlkel araçlarla üretim yapmak zorunda bırakılan büyük halk çoğunluğu yavan ekmek için ölürcesine çalışmakta, uygarlığın bütün nimetlerinden uzak, kör bir hayat yaşamaktadır. Eğitim, sağlık, bayındırlık gibi sorunlar gittikçe daha çözülmez olmakta, şehirleri köylerden kopup gelen yalın ayak, aç ve umutsuz insanlar doldurmaktadır. Şehirlerde oturanların büyük çoğunluğunun yaşadığı hayatın da özenilecek hiç bir yanı yoktur. En yıpratıcı işleri üstlenen kişiler; yapı, yol, temizlik, hamam, fırın ve ulaştırım işçileri, fabrikalarda çalışanlar, lokantalarda, kahvelerde çalışan yüzlerce kişi, küçük esnaf ve küçük memur; yani şehir nüfusunun büyük çoğunluğu, sayılamıyacak kadar çok mahrumiyet içinde yaşamaktadır. Bu iktisadi çöküntünün kaçınılmaz bir sonucu olarak, ahlâk korkunç bir çözülme ve çökme dönemine varmıştır. Türkiye'de insanlar birbirlerini sevmemektedirler. Birlikte bir iş yapmanın mutluluğu, öteki insanların sevinçlerini ya da acılarını paylaşma, öteki insanlara yardım etme gibi duygular birer fantazi durumuna düşmüş, bencillik, kin, kıskançlık, kişisel ihtiras, korku ve jurnal birinci plâna çıkmıştır. Başkalarının felâketine ilgisiz kalma ve hatta sevinme nerdeyse olağan bir duygu gibi karşılanır olmakta; cinayetler, hırsızlıklar, yol kesmeler ve ırza geçmeler korkunç ve utanç verici bir şekilde artmaktadır. Ve bütün bunlara bağlı olarak, tehlikeli bir ulusal aşağılık duygusu toplumun bünyesini çürütmektedir.

BU BÖYLE OLMAKTADIR VE ARTIK YARATICILIKLARINI KAYBETTİKLERİ İÇİN TARİHE KARIŞMALARI GEREKEN DÜZENLER, BU DÜZENLERDEN ÇIKARLARI OLAN KİŞİLER VE ONLARIN UŞAKLARI TARAFINDAN SÜRDÜRÜLMEK İSTENDİKÇE DURUM DAHA DA KÖTÜLEŞECEKTİR.

Biz, Türkiye'nin sorunlarının gittikçe daha aydınlandığını ve bir senteze doğru yol aldığını görmekteyiz. Çünkü bilimseliz, bilimin yasalarını biliyoruz. Tavrımızın en gerçekçi, en namuslu, en insanca tavır olduğunu da bilmekteyiz. Çünkü yüreklerimiz çıkar kaygısıyla kararmamıştır. Biz, toplumcu üniversiteliler, bize saldıranlardan da, onların efendilerinden de korkmuyoruz. Taze bir kanla geldik. Türkiye'yi, halkla ve halkı sevenlerle birlikte, insanca yaşanılır bir ülke yapacağımıza inanıyoruz.

YA ÖZGÜRLÜK, YA ÖLÜM!

ABD'nin sıkısıkıya bağlı olduğu bir genel kural vardır. Bu baş yasa herşeyen önce gelir : Ya özgürlük, ya ölüm!

Bu yüzden Kongo'da, Viyetnam'da Dominik'te Amerikan tipi özgürlük uzaklaşınca Amerika buralara ölüm doldurmaktadır.

KİM KİMİ?

Kazlıçeşme mitinginde Türk-iş Genel Başkan vekili işverenler için "Onları biz sendikacılar bile kurtaramıyacağız" demiş.

Şimdi iyice bildik! Bu adamların amacı işçiyi değil-eninde sonunda-işvereni kurtarmak. Amma, lâkin, fakat iş böyle olunca : Türk-İş'i kim kurtaracak?

HÜKÜMETTEN SORUYORUZ!

Gazeteler, kitaplar toplatılıyor, polisler üniversitede fırdönüyor, binlerce işsiz aç geziyor, patronlar fabrikaları kilitliyor, ağzını açsan anan ağlıyor....

Ve biz hükümetten ricayla karışık soruyoruz :

AYASOFYA NE ZAMAN CAMİ OLUYOR?

BÜYÜK AŞK

Tarım bakanı Çiftçi birliğinde "Toprak reformunu özlüyoruz, seviyoruz" demiş.

İyi ya beyciğim, buluşup evleniniz.

Ayrıca Amerika gelmiş 35 milyon metre karelik yurt toprağımıza çöreklenmiş, keyfince kullanmış, bunun karşılığında Türkiye hiç yarar görmemiş. Amerika Askeri yardımıda meğer Türk ordusu için değilmiş, onlar Türkiye ye yardım ediyoruz diye kendi askerlerine maaş gönderiyormuş.

Bütün bunlar açığa çıkınca Amerika'nın çıkarlarının Türkiye çıkarları ile hiç uyuşmadığı açıkca görülüyor. Amerika Türkiye'nin içten dıştan sömürülmesine yardım ettiği yetmiyormuş gibi yapayalnız bırakabiliyor.

Neden Yalnızız?

Türkiye bunca yıllık bağlılıktan sonra, niçin Amerika tarafından siyasi ve askeri bir çaresizliğin içine atılıyor? Bunu iyi anlamak için bu iki ülkenin ilişiklerinden çok dünyanın siyasi ve ikdisadî ilişiklerini göz önüne almak gerekir.

I — Türkiye kapitalist bir gelişme yolu izlemektedir. Ulusal sanayisi olmadığı için Türk eğemen sınıfları dış kapitalistlere dayanmak zorundadır. Bu sınıflar sosyalist ülkelerle dostça ilintiler kurulmasını engellemektedirler. Böylece Türkiye Batı kapitalizmine ve onun aracı olan NATO ya sıkıca bağlıdır.

II — Amerika Kapitalist bir ülkedir. Amerikan sermayedarları dünyanın birçok yerinde birçok halkların emeğini ve doğal kaynaklarını sömürmektedirler. Amerikan kapitalizminin çıkarları ne yanda ise Amerikanın bütün güçleride bu kâr amacına hizmet için seferberdir.

III — Amerika çıkarlarını korumak için kapitalizmi az gelişmiş Türkiyenin değil, daha gelişmiş bir kapitalizmi olan Yunanistan'ın yanını tutmaktadır. Bu, Amerikan - Yunan Burjuvazisinin bir kader birliğidir. Ayrıca ABD de zengin Rumlar vardır. Bu kimseler ABD rum azınlığını ve Amerikan halk oyunu etkilemektedir.

IV — Türkiye nin, Türk emekçi halkının çıkarları ne kapitalizmle ne de Amerika ile bağdaşmamaktadır. Bu günümüz Türkiyesinde iyice anlaşılmıştır. Gençlik kuruluşları ve basın bu anlaşılmada etkin rol oynamaktadırlar. Halkımız gerekli bilince kavuşturulmalıdır.

(Devamı 11. Sayfada)

YABANCI SERMAYE

Geri kalmış ülkelerin kalkınamayışının gerçek nedeni, içte ve dışta egemen guruplar tarafından sürekli olarak sömürülmeleridir. İçteki sömürmeler ekonomik gücü elinde bulunduranların siyasi gücü de ellerinde tutmaları yoluyla sürdürülür. İç sömürücüler yanında onlarla ortaklıklar kuran dış sömürücüler yer alır. Bu sömürme, emperyalist ülkelerin gönderdikleri büyük şirketler aracılığıyla olur.

Atatürk siyasi bağımsızlığımızı elde ettikten sonra süratle iktisadi bağımsızlığımızı sağlıyacak tedbirler almak yoluna gitmiş ve ilk olarak iktisadi bağımsızlığımız için büyük bir engel olan yabancı sermaye unsurlarını milleştirmiştir. Böylece 1939 da Türkiye dış sömürücülerden tamamiyle temizlenmiştir. Ne var ki, Lozan'da emperyalist devletlere, içte de yabancı şirketlerin sümürücülüğüne karşı girişilen bu hareketler, kısa zamanda unutulmuş, 1947 lerde Amerika'nın tavsiyeleriyle başlayan yabancı sermaye yoluyla kapitalist bir kalkınma sağlama çabaları, 1954 de çıkarılan Yabancı sermayeyi teşvik kanunu ve petrol kanunuyla sonuçlanarak Türkiye yeniden bir kapitülasyonlar devrine itilmiştir.

15 yıldır yabancı sermayenin Türkiye'yi nasıl sömürdüğü saklanmak istense bile, Türkiye'nin bu devrede ciddi bir kalkınma hamlesine girişemediği; buna karşılık yabancı sermaye yatırımları ve krediler sağlamak için yapılan hareketlerle iktisasi ve siyasi bağımsızlığımızın ne denli elden çıkarıldığını olayların her gün önümüze çıkardığı gerçekler açık bir şekilde göstermektedir.

Yabancı sermaye Türkiyeye kalkınmayı sağlamaya yardım etsin diye çağırılmıştır. Oysa ki yabancı sermaye iç sömürgenlerle birlikte halkı ve yurdun kaynaklarını sömürmüş, bunu yürütebilmek için ilan yoluyla etkide bulunarak ve bazı kalemleri satın alarak basını gerçekleri açıklamaktan, sömürme ve soygunları ortaya koymaktan uzak tutmuş, daha önemli olarak : Devletin yönetiminde söz sahibi olanlara çıkarlar sağlıyarak, halka yoksulluğunun nedenlerini ve nasıl sömürüldüğünü anlatmaya kalkanları da her türlü vasıtayla susturmaya çalışmıştır. İç sömürgenlerle dış sömürücülerin çıkarları kapitalist bir yol seçilmesinde birleştiği için doğal bir koalisyon içindedirler. İç sömürücüler şunu iyi bilirler ki; yabancı şirketlerle, dolayısıyla Amerikayla kurulan bu ortaklık sonucunda kendi varlıkları hiçbir zaman tehlikeye düşmiyecektir. Sömürmelerine son verilmesini istiyenler yönetimine Amerikanın katıldığı emniyet kuruluşları tarafından her türlü vasıtayla susturulacak, kendilerinden yana olmıyan hükümetler, yabancı ellerin mârifetiyle düşürülecek, ve bütün bunlar yapılamayıp varlıkları gerçekten tehlikeye düşerse; Türkiye bir Dominik olabilecek, fakat yerli sömürücülerin tanrı vergisi haklarına hiçbir surette dokunulamıyacaktır. İşte Türkiyede yabancı sermaye için gösterilen çabaların gerçek nedeni budur.

Aslında yabancı sermayenin gelmesinin nedeni de, geri kalmış ülkeler içinde çıkarları yabancı sermayenin çıkarlarıyla birleşen guruplar yaratmaktır. Bu guruplar yaratıldıktan sonra sömürme kolaylıkla sürdürülebilecek, hatta içte yabancı sermayeyi savunan ekonomik güce sahip sınıflar, siyasi gücü de ellerinde bulundurdukları için siyasi yönden de emperyalist ülkelere sıkı sıkıya bağlanmaya gayret edeceklerdir.

Fransız ihtilalinin yarattığı bağımsızlık fikirleri sömürülen ülkelerde de tesirini gösterip, bağımsızlık hareketleri başlayınca Kolonyalizm, yani askeri güçle sömürme hareketleri zor ve pahalı bir hal almış, bu sebeple emperyalist ülkeler neokolonyalizm yolunu seçmişler, yani siyasi bağımsızlıkları tanıyıp, sömürmelerine o ülkelerde yarattıkları "key man" anahtar adamlar yardımıyla daha rahat bir şekilde devam etmişlerdir. Yabancı şirketler geri kalmış ülkelere yollanır, o ülkedeki egemen guruplarla menfaat ilişkileri kurulur, böylece yabancı sermayeyi ekonomik ve siyasi baskılarla koruyup içten ve dıştan sömürmeyi sürdürecek güçlü bir mekanizma kurulur. Bu mekanizmaya karşı çıkmak isteyenlere bir isim yakıştırılıp, ağır surette cezalandırılır. İşte bugün bütün geri kalmış ülkelerde uygulanan sömürme metodu budur.

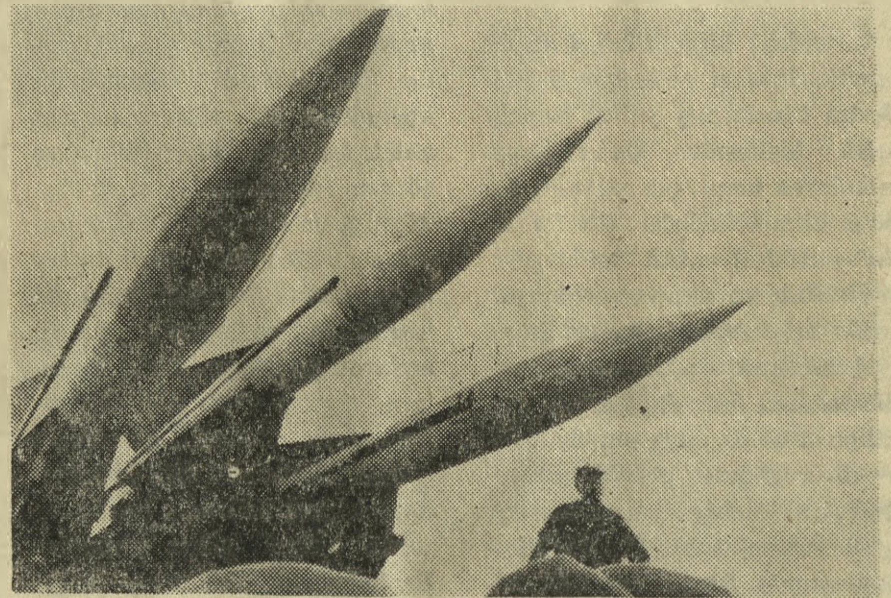
Bugün Amerikanın gözünde Türkiye ile herhangibir Güney Amerika devleti arasında büyük bir fark yoktur. Amerinın izlediği siyasi ve iktisadi politika tamamiyle geri kalmış ülkelerin bir pazar olarak tutulabilmesi ve sanayileşmelerine engel olunmasıdır. Bu, onlar için hayatî bir önem taşır. Çünkü büyük Amerikan tröslerinin istihsal fazlalarını satabilmeleri, istihsallerini arttırabilmeleri için devamlı pazarlar lâzım dır ve bunu sağlamanın tek yolu da geri kalmış ülkelerin sanayileşmesini önlemektir. Yabancı sermaye bunu iki yoldan sağlar.

1) Sermaye birikimini sağlayıcı esas unsur olan kâr ve rantlar transfer edilerek yatırım yapılan alanlarda sermaye birikimi ebediyyen önlenmiş olur.

2) Gıda montaj ve ambalaj sanayileri kurarak bu alanlarda tekel yaratırlar Esasen yerli sermaye, dar sermaye olanaklarını boş alanlar durukren bir tekel karşısına çıkarmak istemiyecektir. Çıkarmak isteyenler; maliyet altında satışlar, komplolar gibi çeşitli baskı yollarıyla safdışı edilir. Güney Amerika ülkelerinde bu tip olaylara sık sık rastlanır. Böylece az gelişmiş ülkelerde gerçek ve güçlü bir sanayinin doğması engellenir. Bu ülkelerde ancak tarım gelişmelerine olanak sağlanır ve yarım edilir. 1950 de Türkiye'ye yapılan Marshall yardımı bu amaçla kullanılmıştır. Bu şekilde hem o ülkeleri tarım ürünleri yönünden sömürmek olanakları çıkar, hem de tarım alanında çalışan işçilerin sanayi işçilerine nazaran toplum ve yaşama bilincinden çok daha uzak olması sebebiyle, uyanış, dolayısıyla sömürme düzenine direniş olanakları tamamen ortadan kaldırılmış olur.

Amerika sözde dünya liderliğini elinde tutabilmek amacıyla sömürmelerine bu şekilde devam etmek zorundadır. Amerika'nın sömürmesini en bilinçli ve sistemli olarak yaptığı ülkeler Güney Amerika ülkeleridir. Önce Amerikan Sermayedarları sokularak iç sömürgenlerle bir çıkar birliği kurulmuş, sonra iktisadi ve siyasi bağımsızlık tamamen ele geçirilerek, kukla hükümetler yoluyla sömürme en geniş ölçüde sağlanmış, en zengin doğal kaynaklara rağmen bu ülkelerin halkları sefalet ve kötü koşullardan kurtulamamıştır. Dominik ve Vietnam da görüldüğü gibi halkın direnme gücü en etkili vasıtalar kullanılarak ve halkın kendi ordusu yanında Amerikan ordularıyla kırılmak istenmektedir. Şüphesiz bu denli inatla savunulan şey, o ülkeleri kalkındırma isteği değil, sömürmeye mutlaka devam etme arzusudur.

İşte Türkiye'de Yabancı sermayeyi savunmak isteyenler, böylesine tehlikeli ve büyük bir oyuna girişmiş bulunmaktadırlar. Amerika belki Türkiye'yi Dominik'te farksız görebilir. Ancak iç sömürgenler unutmamalıdır ki : Türkiye emperyalizme baş kaldırıp güçlü bir savaşla bağımsızlığını sağlıyan ilk ülkedir. Halkı kandırarak Türkiyeyi tekrar emperyalizmin kucağına atmak isteyenler bir defa hüsrana uğramışlardır. Bu hareketten de dersini almıyanları ne Amerikalılar, ne de Millet Meclisindeki eski sömürücülerin kalıntıları kurtaramıyacaktır. Çünkü artık halk uyanmakta ve gerçekleri görmektedir. Hiç değilse gerçekten halktan yana, bilinçli, uyanık ve kendini bu vatana adamış gençliği karşılarında bulacaklardır ki bu onlara çok şey anlatabilir.

Silâhlı Sermaye

Erdal TÜRKKAN

GİZLENEN AYNİYET ve GERÇEKLİĞİ OLMAYAN AYIRIM

I. — Memleketimiz Cumhuriyet'in kuruluşundan beri devamlı bir kalkınma çabası içindedir. Bu çabanın başarı ile yürütülebilmesi için, kalkınmanın nedemek olduğunun tam bir açıklıkla bilinmesi lâzımdır. Bu bilinmediği taktirde, kalkınma hedefsiz bir çaba, yani boş bir çırpınmadan öteye geçemez.

Kalkınmanın en yaygın tanımı, fert başına düşen gelirin devamı ve hızlı bir artış göstermesi şeklindedir. Bu tanım, kalkınmadan beklenen sonucu göstermek bakımından doğru olmakla beraber, kalkınmada izlenecek yolu göstermek bakımından yetersizdir. Çünkü açıktır ki, iktisadî kalkınma bir milletin yabancıların yardım ve desteğine muhtaç olmadan millî gelirini artırabilecek bir iktisadî bünyeye sahip olabilmesi demektir. Çünkü ancak bu taktirde fert başına düşen geliri devamlı ve hızlı bir şekilde artırmak mümkün olur.

Böyle bir iktisadî bünyeye kavuşmayı, herşeyin memleket dahilinde yapılması yani **autarchy** şeklinde değil, aksine bütün dünya ile ticaret yapan fakat bunu kendi imkânlarıyla finanse edebilen bir **bağımsızlık** şeklinde anlamak lâzımdır.

Aksi halde, azgelişmiş memleketlerin kalkınmaları gelişmiş memleketlerin rıza ve lütuflarına kalmış demektir. Bu rıza ve lütfun daima esirgeneceğinden ise şüphe etmemek gerekir. Çünkü bugün içinde yaşadığımız dünyada, gelişmiş hâkim memleketlerin, azgelişmiş memleketleri sömürmekten vazgeçeceklerini ve bunların kalkınmalarını sahiden isteyeceklerini düşünmek sadece saflık değil, fakat çok hayalperest bir saflıktır.

Bu sebepten, azgelişmişliği yabancılar tarafından sömürülmekten, kalkınma çabasını da bu sömürücülükle (emperyalimle) savaşmaktan bağımsız olarak düşünmeğe imkân yoktur. Bunları ayrı ayrı şeylermiş gibi düşünmek, ya meseleyi karıştırmak ve halkı yanıltmak hedefini güdüyordur, yada meseleyi kavramamış olmanın delilidir.

II. — Değişen dünya şartlarından ötürü gelişmiş sanayi memleketleri sömürücülüklerini artık, eskiden olduğu gibi silâh gücüyle, zorla ve açıkça yürütmekten genellikle vazgeçmişlerdir. Sömürücülüğün aldığı yeni şekil (yeni-emperyalizm) azgelişmiş memleketleri iktisadî hâkimiyet altına almaktır. Görünüşte siyasî hâkimiyete ilişilmemekte ise de, yabancı iktisadî hâkimiyetin millî bağımsızlığı ve eğemenliği de geniş ölçüde zedelediğinden şüphe edilmemek gerekir.

Yabancı iktisadî hâkimiyetin temel hedefi, memleketi sömürmek ve bu sömürmenin devamını teminat altına alabilmek için de memleketin gerçekten kalkınmasını önlemektir. Burada bahis konusu olan kalkınma, memleketin kendi kendisini kalkındırabilecek bir bünyeye kavuşması anlamındadır. **Yoksa, memleketin daima dış yardıma muhtaç ve bağımlı kalması şartiyle, millî gelirin ve özellikle tüketim harcamalarının yavaş bir tempoyla artması, yabancı memleketlerin iktisadi hakimiyetlerini devam ettirebilmeleri ve ayni zamanda meşru gösterebilmeleri bakımından lüzumludur bile.**

III — Yeni emperyalizmin memleketleri sömürmek için kullandıkları usullerin memleketimizde de pekçok örnekleri vardır. Ancak biz bu yazıda bunlar üzerinde durmayacak ve yeni emperyalizmin memlekete girebilme şartları, dolayısiyle de bundan nasıl kurtulabileceğimiz meselesini ele alacağız.

Açıktır ki, askerî güce dayanarak zor kullanmayacağına göre, yeni - emperyalizmin bir memlekete girebilmesi için, o memlekette kendisini davet edecek ve işbirliği yapacak etken bir yerli gurubun mevcut olması şarttır. Çünkü yabancılar ancak böyle bir gurubun işbirliği, teşviki ve müsamahasiyle iktisadi hakimiyetlerini kurabilirler.

Bu gurubun nüvesini yabancı sermayeyle doğrudan doğruya ortak çalışan veya ona aracılık eden kimseler teşkil eder. Bunlar büyük ihracat ve ithalatçılar, yabancı sermaye ile müşterek iş yapan montajcı sanayiciler ve bunların gözde adamlarıdır. Bu nüvenin etrafında toplananlar ise, yabancı sermaye ile doğrudan doğruya teması olmayan, fakat bugünkü düzenin devamında çıkarı olan kimselerdir. Bunların yabancı iktisadi hakimiyetten (yeni-emperyalizmden) yana olmalarının sebebi, kendi çıkarlarına işleyen bugünkü kapitalist düzenin ancak bu sayede devam edebileceğinin farkına varmış olmalarıdır. Bu guruba başlıca, büyük toprak ağaları, büyük emlâk sahipleri ve diğer büyük iş adamları dahildir.

Bütün bu gurup sayıca küçük bir azınlık teşkil etmekle beraber, iktisadi güçleri yüksek olduğu için oldukça etkendirler. Ancak Türkiye gibi, emperyalizme karşı kurtuluş savaşı yapmış ve ayrıca sosyalist akımın hesaba katılması lâzım gelen bir kuvvet olarak belirdiği bir memlekette, yeni-emperyalizmin ve taraftarlarının kendilerini rahat hissetmeyecekleri tabiidir. **Bu durumda meselenin nasıl bir çözüme varacağı, bu iki cephe (emperyalist-kapitalist ve milliyetçi-sosyalist cepheler) arasında kalan büyük halk kütlesinin hangi tarafı tutacağına bağlıdır.** Demokratik bir mücadelede bunu tayin edecek unsur da, ideolojik propoganda ve ikna savaşıdır.

İşte bu sebepten dolayı, memleketimizde halkı kazanmak için iki cephe bir ideolojik ikna savaşına girmiş bulunmaktadırlar. Emperyalist-kapitalist cephenin ideolojik mücadelesinin özü, azgelişmiş memleketler için en uygun kalkınma yolunun kapitalizm (özel sektörcülük) olduğuna halkı inandırmaktadır. Bu tez emperyalizmin de işine gelmektedir. Çünkü, bir kere emperyalizmi övmeye ve halka beğendirmeye, elbetteki, imkân yoktur. Kaldıki buna luzum da yoktur. **Azgelişmiş memleketlerdeki kapitalizm emperyalizmin tabi mütefikidir.** Bunun en yakın ve mukni delili kendi yakın tarihimizdir. Bilindiği gibi, 1923-38 yılları arasında yabancı sermaye memleketten tamamiyle tasfiye edilmişti. Bu böyle olduğu halde memleketi emperyalist etkilere ve yabancı sermayeye tekrar açanlar, kapitalist gelişme sürecinin yetiştirmiş olduğu ve son 20 yıldır güçlerini artırmış olan sınıf ve zümrelerdir.

İşte bu menfaat ayniyetinden dolayı azgelişmiş memleketlerde kapitalizm ile emperyalizm birleşmiş bulunmaktadır. Nitekim memleketimizde kapitalizmi savunanların ayni zamanda ve ayni hararetle yabancı sermayeyi de savundukların görmekteyiz.

IV — **Buna karşılık, azgelişmiş memleketlerde, milliyetçiliğin de, yani anti-emperyalist ve bağımsızlık mücadelesinin de, zorunlu olarak, sosyalizmle birleştiğini görüyoruz.** Çünkü bugün yabancı sermaye ve hakimiyetiyle savaşmak, meselâ yabancı petrol şirketlerinin sömürücülüğünün önlenmesini, yada Amerikaya verilmiş olan imtiyazların kaldırılmasını isteyenlerin karşısına, bahis konusu yabancılardan evvel yerli kapitalizm çıkmaktadır. Yani milli bağımsızlık için yerli kapitalizmle mücadele zorunluluk halini almıştır. Yerli kapitalizmle mücadele ise sosyalizm demektir.

V — Millî Kurtuluş Savaşımızda anti-emperyalizm (milliyetçilik) ve anti-kapitalizm (sosyalizm) birarada yürütülmüş ve zafer kazanılmıştır. Fakat sonraları bu birlik devam ettirilemediği, yani milliyetçilik sosyalist muhtevasını kaybedip yozlaştığı için, bugün yabancı iktisadi hakimiyetin pençesine gene düşmüş bulunuyoruz. Fakat tarih tekerrür etmez, öğretir. Karşı propoganda sosyalizmin karşısına milliyetçiliği çıkarmak için nekadar çaba gösterirse göstersin bunda muvaffak olamayacak, halkımız bunların ayni şey olduklarını görecektir. Bugün, silâhlı ve kanlı değil fakat demokratik ikna metodlarıyla yapılan İkinci Kurtuluş Savaşımızı, halkımız bu sefer sosyalist yoldan yürütmesini bilecek ve mutlaka başarıya ulaştıracaktır.

SADUN AREN

KÜLTÜR EMPERYALİZMİ

Emperyalizm ve sömürücülük bir bütündür. Sömürücülüğün temel ereği ekonomik sömürmedir; ancak ekonomik sömürmenin sürekli olması ve sağlam temellere dayandırılmasının en güçlü yolu, ekonomik sömürme yanısıra kültürel sömürmeyi de yürütmektir. Ekonomik yolla bir ülkenin maddi varlığı kültürel yolla ise manevi varlığı sömürülür. Kültürel sömürme bu niteliği ile korkunçtur; çünkü sömürülen ulusları benliklerini, kendilerine olan saygılarını ytirmelerine varıncaya dek sömürür.

Dünya kültürünün bütün halklara ortak olduğu bir gerçektir. Şu halde kültürel sömürücülük olur mu sorusuyla karşılaşıyoruz. Kültür emperyalizmi somut bir gerçek olarak kendini bütün Sömürülen ülkelerde be'li etmiştir. Ortak dünya kültürü ile sömürücü kültür ayrımını yapmamız gerekiyor demektir.

Her halkın kendine özgü bir kültürü vardır. Kültür geleneksel yaşayış, düşünü ve sanat varlığının tümüdür. Dünya halklarının kültürü insanlık yaşamı süresince topluluklar arasında süregelen akımların bir sonucu olarak ortak olma niteliğini kazanmıştır. Her ulusun bu ortak kültürün ürünlerine bir ortak olması doğaldır. Kültürel sömürücülük bir ulusun kültü-

(Devamı 8. Sayfada)

Kültür Emperyalizmi

rünün, ekonomik ve siyasal çıkarlar uğruna, diğer bir ulusa zorla benimsetilmesidir. Bütün büyük sömürücü ülkeler bu yola başvurmuşlardır ve insanlığın yaşadığı en kötü günlerin bazıları bu çabaların sonucu olmuştur.

Halkı gerçek çıkarlarını görmeye doğru, haklarına sahip çıkmağa doğru uyanan; mutlu olmaya özenen bir Türkiye'de yaşıyoruz. Her geçen gün halkımızın geri kalmışlığının nedenlerini biraz daha aydınlatıyor. Yüzyıllarca emperyalizm ve sömürücülüğün pençesinde kalan bu ülkede şimdi bu uyanış, silkip atamadığımız ve günden güne güçlenen sömürücü elleri birer birer aydınlığa çıkarıyor.

Kültürel sömürme, sömürücü ülkeye özgü belli bir yaşayışın, belli bir eğitimin, belli bir toplumsal terbiyenin, belli bir ahlâkın sömürülen ülkeye kültürel veya diğer, her vasıta ile benimsetilmeye çalışılması olarak görülür. Sömürücü ülke sömürdüğü ülkenin önder ve hâkim sınıflarına kültürünü benimsetti mi, artık ereğine varmıştır. Artık kurulu düzeni sürdüren hâkim sınıflar ondan yanadırlar; ekonomik ve siyasal çıkarlar güven altına alınmıştır. Fakat, derin kültürü olan halklar geri kalmış ülkelerin kökü-dışarıda hâkim sınıflarına benzemezler.

Geri kalmış halkların çıkarlarını koruma yönünden önderleri aydınlar ve üniversitelerdir. Geri kalmış ülkelerin sosyal ve siyasal yapıları incelendiğinde görülecektir ki, ancak üniversite çatısı altında toplanan gençlik gerçeği gördüğünde çekinmeden söyliyecek, gerekirse diretecek durumdadır. Yeryüzünün geri bırakılmış ülkelerindeki toplumsal hareketliliğe eğilecek olursak görürüz ki, Panama'dan Ispanya'ya, Türkiye'den Iran'a, Kore'den Peru'ya durum aynıdır.

Geri kalmış ülkelerde toplumun bir çeşit önder sınıfı durumunda olan gençliği barındıran üniversiteler ve bir tüm olarak eğitim kurumları her türlü sömürücü etkilerden arıtılmış olmalıdırlar ki, gerekli olan bilimsel kalkınma sürecini doğurabilsinler. Bu ülkelerin tüm umutları yetişen ve bilimsel olarak eğitilen genç kuşaklardadır. Eğitim kurumları emperyalizmin pençesinde olduğu sürece kalkınma gerçekleşemez.

Bugün artık Türkiye biliyor ki, Türkiye ekonomik ve siyasal sömürücülüğün elindedir. Türkiye bilmelidir ki bugün Türkiye'de kültür sömürücülüğü yerleşmiştir. Bu sömürme kalkınmayı başaracak bilimci teknokrat sınıfın bir bölümünü yurt dışına kaçırmakta, bir bölümünü gerçeklerden korumak için bilimden yoksun bırakmakta ve bir bölümünü de kendi çıkarlarının koruyucusu olsun diye eğitmektedir. Türkiye'de eğitim kurumlarının kurulmasında sömürücülerle ortaklığa girişilmiştir. Türkiye'de sömürücülerin yönetimi ve mülkiyeti kendilerine ait eğitim kurumları çöreklenmiştir. Türkiye'de üniversitelerde sömürücülerin casusları vardır. Türkiye'de sözde ulusların yakınlaşmasını gaye alan, fakat gerçekte körpe zihinleri, yeni düşünmeye başlayan kafaları kendi sömürücü gayelerine aracı tutmaya yönelen yabancı kurumlar en ufak bir denetimden uzak olarak faaliyetlerini günden güne genişletmektedirler.

Kalkınma, bütün maddî ve manevî güçlerimizi toplu olarak aynı gayeye yöneltebildiğimiz takdirde gerçekleşecektir. Kalkınmanın eşiğinde sayıldığımız bu günlerde, ulusal gücümüzü bir tüm haline koyabilmemiz için, bu gücü yönetecek çekirdek teknokrasiyi ortak olarak insanlığın ve ulusal çıkarların aydınlığı ile donatmak zorundayız.

Salim ALTAY

KÖRPECİK YAVRUYU KURŞUNLADILAR

1 — ÜNİVERSİTE, ÜNİVERSİTELİ KORKUSU :

Üniversiteli bir işe girişmeye görsün. Birtakım çevrelerde korkular, kaygular hemen ortaya çıkıveriyor. Hele bu eylem toplumsal sorunlara dokunuyorsa, özellikle halktan yanaise kaygular korkular büsbütün artıyor. Hemen bu eylemi kaba kuvvetle, yasadışı yollarla durdurmak çareleri aranıyor. Birtakım besili uşaklar saldırtılıyor. Polis baskısı artırılıyor.

Bu korku, karanlığın aydınlanacağı korkusu. Hesapların ortaya döküleceği, sömürme yollarının tıkanacağı korkusu.

Neden korkulur üniversiteliden? Çünkü; üniversiteli gençtir. Yani korkusuzdur. Çıkarcılıktan uzaktır. Birtakım kaygular daha yüreğinde yeretmemiştir. Saplantılardan ötede bilimsel düşünebilir. Ülkücüdür, satın alınamaz.

2 — Saldırı, Direniş : KAVGA :

Genç üniversiteli, bir eyleme girişti. Sesini duyuracak bir yayın aracını kendi dar olanaklarını zorlayarak çıkardı : **"DÖNÜŞÜM,,**

23 Nisan 1965 günü Kızılay **DÖNÜŞÜM'le** doluydu. Hürriyet Meydanı'nda aydın üniversitelinin başarısıyla, çıkarcıların umarsızlığı yanyanaydı. Üstelik gazete halktan büyük ilgi görüyordu. Bu, çıkarcıları ve onların satın alınmış uşaklarını çileden çıkardı.

Satış saat 15.30 da başladı. Kızlı - erkekli üniversiteli gençler Kızılayın dört bir yanında Dönüşüm satıyorlardı. Bu, karşılıksız, çıkarsız, özverili davranış Kızılay'ı dolduranların takdir duygularını üzerine topluyordu. İlkin gazeteleri satıcı arkadaşlarına sayarak teslim etmeyi deneyen arkadaşımız, başgelemediği için vazgeçti.

Bu, 18.15 e dek böylece sürdü. 18.15 sıralarında nereden türedikleri belli olmayan bozkurt rozetli birtakım kişiler ortalıkta dolaşmaya ve DÖNÜŞÜM'cülere dalaşmaya başladılar. Para ile birkaç DÖNÜŞÜM alıp yırttılar. Bu, onların akıl düzeyi ile ilgili bir davranıştı. Düşünceden, okumaktan korkuyu gösteriyordu. Bir iş yapamamanın verdiği aczide buna ekleyebiliriz. Dönüşüm'cüler olayların daha ileri gidebileceğini ummuyorlardı. Yasalar kendilerini koruma görevini güvenlik kuvvetlerine yüklüyordu. Devletin temel niteliklerinden birinin "Hukuk devleti" olduğu anayasada yazılıydı. Ne var ki umulanların tersi oldu.

Umarsızlık içinde, aşağılık duygusuna kapılmış kişiler ellerinden düşünceye karşı düşünceyle çıkmak gelmediği için kaba kuvvete başvurdular. Davranışlarının en iyimser yorumu budur. Daha gerçekçi bir yorum saldırganların, beslendikleri kaynaklardan aldıkları komutu uyguladıklarıdır. Her neyse birtakım kişiler DÖNÜŞÜM satıcılarının çevresini sardılar. Gazeteleri ellerinden almaya kalkıştılar. Verilmeyince, her satıcının üzerine 15 - 20 kişi çullandılar. Gazeteyi satanlar dövüldü. Gazeteler yakıldı, yırtıldı. Bu arada göze açıkça çarpan saldırganların rastgele bir araya gelmedikleri örgütlü hareket ettikleriydi. Bir merkezden yönetildikleri açıktı. Olaylar sırasında güvenlik kuvvetleri geldiler. Yalnız DÖNÜŞÜM'cüleri yakaladılar. Jeep'e bindirip karakola götürürken arkadaşlarımıza, saldırganların yakalandıkları ve kendilerinin ise korunmak üzere götürüldüklerini söylediler. Bu arada iki arkadaşımızda 18 yaşlarında birinin "Polis bey işte gazete satanlar bunlardı" demesi üzerine yakalandı ve karakola götürüldü.

18.45 te DÖNÜŞÜM'cüler I. Şubede idiler. Komser yardımcısı Zâhit bey telefonda kavgacıları yakaladık diye bir yere arkadaşlarımızın yakalanışını haber veriyordu. Karakolda saldırganlardan birtekinin bile yakalanamadığı (!) anlaşıldı. Yetkililer, bunların resimlerinin çekildiğini hemen yakalanacaklarını söylediler. Ertesi gün ise resimler bulanık çıkmıştı (!) Saldırganlar ayırd edilemiyordu.

Zaten DÖNÜŞÜM'cülerin tek kişilerle hele bunlar satılmış yada aldatılmış ise işleri yoktu. Bu yüzden fazla kurcalamayı gereksiz buldular. Perdenin arkasındakini bırakıp kuklayı, maşayı tutanı bırakıp maşayı hasım almak anlamsızdı.

3 — ANAYASA YADA "ULAN İT SENİNLE Mİ UĞRAŞACAĞIM"

Yakalanıp karakola götürülenler gerekçesiz bekletilirken beri yanda dönüşüm'ün yeniden satışa çıkması gerektiği kararlaştırıldı. DÖNÜŞÜM birtek yerde ve simgel (sembolik) olarak satılacaktı. Gerçekte, bu bir anayasa sorunuydu. Anayasa ile tanınan düşüncelerin söz ve yazı ile açıklanabilmesi özgürlüğünü bir takım zorbalar çiğnemişlerdi. Güvenlik kuvvetleri ise bu zorbaların yasadığı davranışların engelleyeceği yerde saldırıya uğrayanları karakola götürülmüştü. Her yurttaşın yapması gerekeni DÖNÜŞÜM'cüler yaptılar. Anayasa ile tanınan haklarına gazeteyi yeniden satışa çıkarmakla sahip çıktılar. Bu, güvenlik kuvvetlerine anayasayı koruma fırsatının verilmesi anlamını da taşıyordu.

Yukardaki düşüncelerden yürünerek HÜRRİYET MEYDANI'na çıkıldı. Satışa başlandı. Biraz sonra güvenlik kuvvetleri geldiler. Durup dururken, hiç bir olay yokken gazeteyi satan üç kişiyi alıp götürdüler. İkinci katta boş bir oda-

Kıbrıs Patrikhane Azınlıklar Sorunu

U-tant'ın Galo Plaza'yı ikinci reddedişimizi tanımamasından sonra hükümet bitakım önlemler almak yoluna gitti. Bunlar gene köklü olmayan ve Türkiye'ye büyük yararlar sağlayamıyacak Patrikhane ve azınlıklar gibi konulardaydı.

PATRİKHANE VE DENETİM :

Fener Rum Patrikhanesine giden üç kişilik mali denetim kurulunu, Sen Sinod meclisi içeri almadı. Bunun üzerine Başbakan bir demeç vererek Patrikhane'nin denetilebileceğini açıkladı. Başbakan Yardımcısı S. Demirel ise bir demeç vererek "Patrikhane yurt dışına çıkarılibilir" dedi. Bu sözler anlamı düşünülmemiş bir kabadayılık gösterisi idi. Bunu AKŞAM,da İlhami Soysal şöyle belirtiyordu : "Fatihin, - Mustafa Kemal'in yapamadığını yapmak iddiası bugünkü politikacıların ağzında fazlaca tekrarlanmaya başlanmıştır. Bu, Kıbrıs konusunda şahsiyetsiz beceriksiz ve başlangıç noktası yanlış politika çıkmaza girdikçe karşı bir koz olarak kullanılmaktadır."

Oysa Athenegoras Amerikanın Türkiyedeki ajanıdır. Amerikanın isteğiyle Türkiye-, ye gelmiştir ve Amerikan desteğine sahiptir. İki şirket arası borçlar gibi küçük konularda bile Amerikanın karşısına çıkamıyan hükümet, bu konuda elbette birşey yapamazdı. Patrikhane konusunu çözüme ulaştırmak dış ülkelere bağlı olmayan bir politika güdebilen hükümetlerin işidir. Üstelik bugünkü durumda Rum propagandası ile Hristiyan düşmanlığı gibi ve Türkiyenin dünya kamu oyunda saygınlığını azaltmaktan başka bir işe yaramıyacaktı.

12 ADAYI İLHAK EDECEĞİZ :

Ardarda toplantılar yapan Bakanlar Kurulu "Yunanistan ve Makaryos hükümetinin Londra ve Zürih andlaşmalarını tek yanlı bozmaya devam etmesi halinde millî bütünlüğümüzün sağlanması ve Akdenizde Lozan anlaşmasının özüne uygun olarak toprak dengesinin kurulması için, gereğinde, 12 adanın anayurda ilhakı konusunda oybirliğine varmıştı. Başbakan Ürgüplü'nün birgün önceki meclis konuşması da bu hava içinde idi.

Askerimizin bulunduğu, anlaşmalarla üzerinde haklarımızın tanındığı Kıbrıs sorununu çıkmaza sokan hükümet, başka bir ülkenin toprağı olan yerleri ilhak gibi gülünç iddialarda bulunuyordu. Kıbrıs'ı ilhak etmek istemediğimizi, Kıbrıs topraklarında gözümüz olmadığını anlatmak için harcanan çabalar bir anda unutulmuştu. Bütün azgelişmiş ülkelere Türkiye emperyalist (istilacı) diye tanıtıldığı için biz oralara "iyiniyet" elçileri göndermiştik. Beri yanda hükümet kalkıyor, 12 Adayı ilhak etmek gibi, bizi emperyalist gösterecek gülünç bir iddiada bulunuyordu.

KISACA

Azınlıklar, patrikhane konusunda kararlar almak, Lozan'ın yeniden gözden geçirilmesini istemek, Kıbrıs'ta ancak ayak oyunlarına, küçük konulara sıra geldiğinde bir baskı aracı olarak bize yardım edebilir. Yoksa ana çizgileri ile Kıbrıs sorununu çözmeden, bir umarsızlık içinde ayrıntılara sarılmak yarar getirmeyeceği gibi, zararlı da olabilir. Önemli olan, çıkarı Kıbrıs'ı Yunanistan'a vermek olan Amerika'nın dümen suyundan gitmekten vazgeçmek, kişilikli bir politika gütmektir. Kıbrıs'ı Amerika-, nın silâhlandırdığı Yunanistan-' a Amerika'nın çıkarma gemileri verdiği gözden uzak tutulmamalıdır.

---

ya kondular. Henüz yeni oturmuşlardı ki I. Şb. Müdür Muavini Odaya girdi, satıcılardan Sinan Taşgil'e «ulan it senin'e mi uğraşacağım» diye bağırdı. Arkadaşlarımız biraz sonra gazeteyi satanlardan başka, gazeteyi savunan üç okuyucunun da getirildiği öğrenildi.

Sayıları onüçü bulan gençler birkaç saat gerekçesiz bekletildikten sonra T.C.K. nun 535. maddesini çiğnemekle suçlandılar. Yani gazete satarken yüksek ses'e bağırıp halkı rahatsız etmek ve kışkırtmaktan. Gençler buna şaşırmadılar artık. Çünkü, Türkiye "HUKUK DEVLETİ" idi. Hukuk devletinde ise saldırıya uğrayanlar yakalanır, sövgülerle karşılaşırlar. Ve yasalar - boşuna çıkarılmadığına göre - bunları suçlamakta kullanılır.

Sonunda arkadaşlarımız gece yarısı konuta bağlı salıverildiler.

Ertesi gün DÖNÜŞÜM HÜRRİYET MEYDANI'nda bitene dek satı'dı. Hiçbir olay çıkmadı. Çünkü bulvarı genç üniversiteliler doldurmuştu. Satışı sağlamanın tek yoluda bu idi. Çünkü güvenliği, dirliği ve düzenliği devlet kol'uğu'nun sağlayamadığı bir önceki gün görülmüştü.

Gazetenin satılıp bitmesi karşısında gazete yetkilileri ikinci baskıya gittiler. Ne var ki somut, kesin gerekçesi hâlâ an'aşılamıyan bir mahkeme kararıyle gazete toplatıldı. Bu arada toplatma kararını görmek isteyen bir arkadaşımıza bir yetkili Ankara Emniyet Müdürlüğünde iki tokat attı.

4 — İT ÜRÜR KERVAN YÜRÜR.

Dönüşüm'ün yankıları kamu oyunda sürüp giderken bir A. P. Mill'etvekili (Cihat Turgut) mecliste gündem dışı konuşmasında DÖNÜŞÜM'e çattı. Milletvekili satış sırasında söylenen "DÖNÜŞÜM, Amerikanın Vietnamdaki vahşetini açıklıyor.", "Sadun Aren, Aziz Nesin DÖNÜŞÜM'de" "Rotatife karşı DÖNÜŞÜM" gibi sloganlardan gocunmuştu.

Amerikanın Vietnam'da insanları öldürmesinin, gaz ve hastalık saçıcı silâhları kullanmasının bilinmesi bay Turgut'u gocundurmuştu. Anlaşılan bu davranışları insancıl buluyordu. ya da... "Rotatife karşı DÖNÜŞÜM" sözünden alınmasının nedenini anlıyoruz. Bunu DÖNÜŞÜM birinci sayıdaki tanıtma yazısında açıklamıştı. Rotatif, rotatif sahiplerinin işine geleni yazardı ancak Cihat Turgut'un rotatiflerin eksik ve yalan haberlerinden pek hoşlandığı anlaşılıyor. Sadun Aren, Aziz Nesin adlarından neden ürküyor? Çünkü her iki yazarda Türkiyenin satılmasına karşı dır'ar. Bağımsız, özgürce karar alabilen bir Türkiye için savaşırlar. Türk halkının insanca yaşaması için gerekli çözüm yollarını öne sürerler. Halkın sömürülmesine karşı dururlar ve bunu önleyecek önlemleri yazarlar, söylerler. Ayrıca bütün bunların kavgasını yiğitçe yaparlar.

Dönüşüm'cüler için kullandığı "ne idiği belirsiz" sözü kendisinin ne idüğünü pek iyi gösteriyor. Ayrıca Cihat Turgut'a şunu hatırlatalım ki bir yerden talimat alacak nitelikte kişiler, sermayenin adamı ve uşağı olurlar. Çünkü çıkarlara pek e'verişlidir bu yol. Cihat Turgut'a modası geçmiş saldırılarda bulunacağına biraz okumasını, düşünceye karşı düşünceler öne sürmesini salık veririz.

5 — KÖRPECİK YAVRUMU KURŞUNLADILAR.

Olaylar açıktır. Üniversitelinin eyleme geçmesi uykuları kaçırmış, ödleri patlatmıştır. Bunun karşısına yıldırma ve sindirme politikası ile çıkılmak istenmektedir. Olaylar sonrası Kızılay'da halkı biraz dinlemek silâhın nasıl geri teptiğini anlamağa yeterde artar bile.

Gazetenin toplatılmasının ertesinde bir arkadaşımız olayların, üzerindeki etkisini "Körpecik yavrumu kurşun'adılar." diye deyimliyordu. Şu var ki kurşunlanan yavru ölmedi ve ölmeyecek. Gücünü doğrulardan, Türk halkından alıyor, çünkü.

DİALEKTİK METOD

HENRİ LEFEBVRE
Çeviren: Ömür SEZGİN

İnsanın ona ancak esrarlı bir sezgi (intuition) veya zuhur etme (revélation) ile ulaşabileceği; bu gerçeğin ebedî, hareketsiz ve değişmez olduğu farzedilir. Bu metatizik davranıştır. Bu tutumun, insanın bilime doğru çabasının somut şartlarını ihmal ve hatta inkâr etmeye yöneldiği açıktır.

Ya da insan düşüncesinin aynı zamanda çelişmeler arasında gerçeği aradığı ve çelişmelerin de objektif bir anlamı, gerçek bir temeli olduğu kabul edilir. Her türlü çelişmeyi görünüşe veya saçmaya bağlamaktan vazgeçilir. Ve hatta çelişmeleri ve objektif temellerini arayıp bulmak çalışmaların merkezine koyulur. Geleneksel düşüncenin (pensée réfléchie) metodlarının bu yönde derinleştirilmesinin gerekliliği duyulur. Gerçeğin (verité) ve objektivitenin aklın amaçları olduğunu her zamankinden daha önemle belirterek köklü bir akıl tanımlanır: dialektik akıl.

Mesele bugün gerçekten çok önemli. Bir ikiliğe götürüyor : "ya öyle", "ya böyle". İki cevap birbiriyle uyuşamaz : ya biri, ya öteki. Doğrusu, yalnız dialektik akıl bir çözüm getiriyor, çünkü gerçeğin somut karakterlerini ve araştırmanın somut şartlarını yalnız o anlamağa gayret ediyor.

Bu dialektik metodu tutarlı olarak ilk defa Marx kabul etti ve kullandı. Belirli objektif bir vakıa (realite)ı incelekren, metodik olarak, bu vakıanın görünüşlerini ve çelişen unsurlarını analiz ediyor (yani mevcut ve gizlediği gerçekler bilinmiyen bütün çelişmeleri hesaba katıyor). Bir vakıanın söz konusu olduğunu unutmaksızın, bağıntıları ihmal etmeksizin çelişen görünüşleri veya unsurları ayırdıktan sonra onu tekrar "birliği" (unité) içinde yani hareketinin bütünü içinde buluyor.

Kapital'in ön sözlerinde metod bakımından önemli noktalar vardır. Bir tek nokta önemlidir, diyor Marx, incelenen olayların kanununu bulmak, fakat olayın unsurlarının verilmiş bir andaki bağıntılarını değil, değişmelerin ve evrimin kanununu bulmak.

Bunun içinde, ona (Marx'a) göre, arama ve açıklama metodlarını ayırmak uygun olur.

"Arama" bütün ayrıntıları ile maddeye, incelenen konuya uymalı; unsurların kendi aralarındaki iç bağıntıları analiz etmeli ve bulmalıdır. Analiz metodu incelenen konuya uygun olmalıdır; kimya veya fizik kanunlarını bulmıya yarıyan metodları iktisat'da kullanmaktan sakınmalıdır. Üstelik : her tarihî devrin kendi kanunları vardır; toplumsal olayların analizi, toplumsal organizmalar arasında, hayvan ve nebat organizmaları arasındaki kadar derin farklar olduğunu ve bir olayın dahil olduğu bütüne göre farklı kanunlara tâbi olduğunu göstermektedir.

İktisadî hayatı analiz etmek, ilmî bir şekilde incelemek, «sui generis», yani biolojik, kimyasal, fiziksel süreçlerden ayrı, ve kendine özgü de olsa, toplumsal ve iktisadî oluşda «doğal bir süreç» processus naturel) bulmak demektir. Aynı zamanda, her toplumsal bütünün doğuşunu, gelişimini, ölümünü ve başka biri tarafından yerinin alınışını yöneten özel kanunları da bulmaktır.

Analizden sonra ekspozisyon geliyor. Eğer (ekspozisyon) başarılı ise, ele alınan nesnenin hayatı ve incelenen maddenin hareketi açıklanan düşüncelerde yansır. Hatta öyle ki, okuyucu bazan önünde nesnenin önsel (a priori) bir kuruluşu var sanır. (1)

"Metod Üzerine Nutuk" (Discours de la Méthode) da, Descartes analiz için (incelenen nesnenin unsurlarına ulaşmak) ve sentez için (bütünün yeniden kuruluşu) kurallar koymuştu.

Kant, Auguste Comte, ve daha bir çokları da, insan aklının ve ilmî araştırmanın temel gereksinmeleri üzerinde durmuşlardı : ele alınan nesneyi tecrit etmemek, diğer olaylarla (phénomenes) arasındaki düzenli ve sabit bağları, bağıntıları aramak.

Hegel'den esinlenen marksist metod yeni olarak ne getiriyor?

1) Her vakıanın (réalité) yeterince derinleştirilmiş analizi çelişen (contradictoire) unsurlara varır (örneğin, pozitif ve negatif, proletarya ve burjuvazi, varlık ve yokluk; örnekler istiyerek farklı alanlardan seçilmiştir).

Çelişmenin önemi Descarte'sın ve hatta Kant'ın bile gözünden kaçmıştı. Onu yalnız Hegel gördü; daha sonra Marx, hegelci hipotezi iktisadî, siyasî ve toplumsal vakıanın analizine uygulıyarak gerçekliğini doğruladı.

2) Marksist metod, daha önceki metodolojilerden çok daha kesin olarak temel bir olay üzerinde ısrar ediyor : analiz ile ulaşılacak ve ekspozisyon ile yeniden kurulacak synhéttique vakıa (réalité) daima hareket halinde bir vakıadır.

Analiz, unsurlarına ulaşabilmek için bu hareketi parçalamakla başlasa, ve ancak böylece soyutlamalara (abstraction) varsa bile (tıpkı incelemek için dokuyu veya mikroskopla gözlemek için bir hücreyi ayıran fizyolojist gibi), marksist metod bütünü ve hareketi yeniden kurmanın mümkün olduğunu kabul ediyor. Şüphesiz soyutlama ile unsurlara ulaşmak ve bunun için de onları ayırmak ve tecrit etmek gerekir. Analiz iyi yürütüldüğü zaman, birbirleriyle olan ilişkilerini ve bütün içindeki iç bağıntıları bulmak için ayırır ancak unsurları. Aynı şekilde, farkları daha iyi ayırdedebilmek için benzerlikleri bulur ve karşılaştırır. Böylece, bütünün, hareket halindeki tümün yeniden kuruluşu bu bütünün anatomik açımlaması ile, analizi ile bağdaşamıyacak gibi değildir. Tam tersi.

3) Önceki metodlardan daha kesinlikle, marksist metod, her cins (espece) nesnenin ve hatta her nesnenin orijinallığı (nicesel) üzerinde ısrar ediyor. Herbirinin farkları, niceliği olunca ilim adamı bu nesnenin kendi kanunununa ulaşmak istemelidir :

Fakat o zaman, bu metodun her türlü evrensel ilkeleri bıraktığı, böylece rasyonel olmaktan çıktığı söylenecek. Her nesneye göre değişiyor!

Analiz, her nesneye uygulanırken (özel), "Heryerde, her zaman, her şeyde çelişmeler vardır" gibi evrensel gerçekleri de uyguladığı için mesele görüldüğü gibi değildir. Bu çelişmeler birbirinden farklı, her duruma özgü orijinal olarak ortaya çıkabilirler; böyle olması, onların (çelişmeler) genel bir teoriye, evrensel yani rasyonel bir gerçeğe bağlanmasına mani değildir.

Rasyonel ve evrensel metodun her özel duruma uygulanması mihaniki bir surette olamaz. Çelişmelerin mantıkî teorisi, şu veya bu nesnede, şu özel vakıada, şu gerçek hareketin merkezinde, hangi çelişmelerin bulunduğunu söylememize izin vermez. Nesne ile temasın, analizinin, gerçekliğinin (sa realite), maddesinin kavranmasının yerini (saisie) hiçbir şey tutamaz.

İşte, Marx tarafından kullanılan dialektik metod hegelci dialektikten böylesine ayrılıyor. Hegel, gerçekten, ne yaptı? Her alanda (doğa ve tarih) çelişmenin temel önemini gördükten sonra, tüm çelişmeyi soyut olarak tanımlıyabildiğini sandı; ve daha sonra, gerçek hareketleri, gerçek çelişmeleri yeniden kurabilmek için bu mantıkî tanımdan (firmelle) faydalanmaya çalıştı. Bu yeniden kuruşun, (çalışması sırasında Hegel birçok somut olayları ve edinilmiş bilgileri hesaba katmışsa da) sadece filozofun kafasında bir anlamı vardı; bu, gerçeğin metafizik, speculatif bir kuruluşu idi. Var olan ve yaşayan her şey, ancak bir oluş ve hareket ile var olur ve yaşar; fakat Hegel soyutlaya soyutlaya tümsel hareketin tamamen mantıkî (logique), tamamen soyut bir formülüne ulaştı; ve o zaman, her şeyin hareketini kapsıyan, her şeyi açıklıyan mutlak metodu bu formül içinde bulduğu hayaline kapıldı.

Marx ise tam tersine, (bu temel nokta üzerinde ısrar etmekten bıkmamalı), genel düşüncenin (idée generale) her nesneyi kendi özelliğinde yakalamıya müsaade etmediğini kabul eder; o (metod) sadece, her vakıanın (realite) biliminde akıl için bir yön, genel bir çerçeve, bir yol göstericidir. Her vakıada, onun kendi çelişmelerini, onun kendi hareketini (içsel), onun niceliğini ve anî değişimlerini yakalamak gerekir; yani, metodun şekli (mantığı) muhtevaya, nesneye, incelenen maddeye bağlı olmalıdır; bu vakıanın en genel görünüşünü yakalıyarak maddenin en iyi şekilde incelenmeisne müsaade eder, fakat asla ilmî bir araştırmayı soyut bir kuruş (inşa) ile ikame etmez. Elde edilen sonuçların "ekspozisyonu" nesnenin bir yeniden kuruluşu gibi görünse de, bu sadece görünüştedir; sunî inşa veya yeniden inşa yoktur, nesnenin hareketini (tarihini), meselâ Sermayenin tarihi, bütünü içinde kurabilecek analiz ve araştırmaların neticelerinin zincirlenmesi vardır.

Böylece, nesneler hakkındaki düşünceler «fikirler âlemi» insanların kafasında yansıyan ve ifade edilen gerçek, "maddî" dünyadan başka bir şey değildir, yani düşünceler, eylemeden ve dış dünya ile aktif temastan başlayıp bütün kültürün dahil olduğu karmaşık bir süreç (processus) ile vücut bulurlar.

O halde, Marx,ın yarattığı yeni ilimin, ilmî sosyolojinin, metodu ne olacak?

Bir bütün, somut bir tüm ele alıyor : verilmiş herhangi bir memleket. Bu somut bütün birden bir çok görünüş arzediyor : nüfusun şehirlerden ve köylerden dağılışı, istihsal ve istihlâk, ithalat ve ihracat, vs. Meselâ hayat tarzının veya işlerin, veya beşerî coğrafyanın basit bir tasviri, bu memleket hakkında bazı sosyolojik bilgiler verir, fakat çok uzağa gidemez. Oluşumunu ve tarihini göstermez. Toplumsal ekonomik yapıya, yani tasvir edilen olayların (phénoménes) özüne inemez. Derinleştirmek için analiz etmek gerekir.

Analiz ne verir? Derhal somut insan gurupları (Köylüler, işçiler, küçük, orta veya büyük burjuvalar), yani sınıfları keşfeder. Eğer analiz devam etmez ve temelindeki unsurlara (sermaye, ücret, vs.) ulaşamazsa bu sınıflar sadece birer soyutlamadır. Fakat bu unsurlar da bu sefer mübadeleyi, iş bölümünü, fiyatları, vs. gerektirir. Demek ki, analiz her yerde hem çelişen hem birbirine karışmıyan unsurlar (istihsal ve istihlâk, toplumsal bütün ve toplumsal sınıflar, vs.) buluyor ve bunları aralarındaki bağları kaybetmeksizin ayırması gerekiyor. Üstelik, toplumsal gerçeğin karmaşık dokusuna dahil ve bağlanmış, yani onun gerçek unsurları olan gittikçe basitleşen kavramlara (concepts) ulaşır(analiz) değer ve fiyat, iş bölümü, vs..

Birçok iktisatçı bu yola bağlandılar (iş bölümünün, Adam Smith'den Durkheima kadar incelendiği bilinir). Fakat, her şeyden önce dialektikçi olmadıklarından çelişmelerin bağlarını kaybediyorlardır. Meselâ, istihlâki, hasılanın dağılımını bunların aynı bir toplumsal sürecin iki veçhesi olduğunu anlamadan, zaten istihsal tarzı daha önemlidir, istihsalin dışında inceliyorlardı. Veya burjuvazi ve proletarya arasındaki bağıntıları, değişmez bir ihtilaf kapsıyan dialektik bağıntıları, kavrıyamıyorlardı. Modern toplumun bu iki gerçek veçhesi, aynı zamanda doğdular ve birbirlerinden ayrılamazlar; öyleki, dialektikçi olmıyanlar, bundan basit bir hem-zamanlık veya bir "ahenk" görürler. Oysa burada, bağıntı, başka durumlarda olduğu gibi, aynı zamanda, mücadele, oluş, yeni bir gerçeğe (réalité) doğru sıçrayış kademeli hareket demektir.

İkinci olarak, bu iktisatçı ve sosyologlar, basit unsurlara ulaştıklarında (iş bölümü, mübadele değeri ve kullanma değeri, vs. gibi) onları sadece basit soyut kavramlar olarak görüyorlardı. Bu sonuç ile araştırmaları son buluyordu. Analizlerinin ilmî araştırmanın ilk kısmı olduğunu, ve daha sonra keyfî olmaksızın, gerçeğin fantazisiz inşası ile, aynı yolu ters istikamette tekrar yapmanın ve bu se-

(1) Dialektik maddeciliğin ekspozesinde iyi niyetli bir çok zekâlar için ortaya çıkan da budur. Eski teorilere ve bu eski teorilere dayanan yorumlara göre yargılamağa devam edildiği müddetçe yeni bir teori asla anlaşılamaz.

(Devamı 11. Sayfada)

OLAYLARIN GETİRDİKLERİ

Amerikan gâvuru, gâvurluğundan değil, kapitalist-emperyalist oluşundan dolayı Türkiye'yi hem Yunanistan hem dünya komu oyu önünde yalnız bırakmıştır. Çünkü kapitalizmin iğrenç kuralları bunu gerektirmektedir. Emperyalizme yatkın. ve Amerikan haklarının güvenli kılınacağı bir ülke, emperyalist olamıyan az gelişmiş Türkiye'ye yeğ tutulacaktır.

Dünya Bankası YETKİLİLERİ GELDİLER :

Bu düzen ülkemizde sürdükçe, içimizdeki patronlar, ağalar, burjuvalar kadar dış sömürgenler de kafamızı bulandırmayı ve başımıza iş açmayı sürdüreceklerdir. Geçenlerde Türkiye ye gelen Dünya Bankası yetkilileri eminiz ki iktisat biliyorlardı. Ama Türkiye yi bu arada bütün az gelişmiş ülkeleri sömürmeye çıkan bir kuruluştan bilimin Türkiye yi kalkındıracak ilkelerini önermeleri beklenemezdi.

İkin "Konsorsuyumunuza üye olan ülkelerin içten isteği sizin kısa zamanda kalkınmanızdır." diyorlar. Sonra bizim kalkınmamızı engellemek için; bizi yeyip yutmak, kanımızı emmek için ne kadar çözüm yolu varsa onları öne sürüyorlar. Yarı işlenmiş madde ihraç edin. narenciye, ve öteki tarımsal ürünleri ihraç edin diyorlar. Turistler ve Almanyadaki işçilerinizin dövizleri işinize yarar diyorlar. Yani sanayileşmeyin diyorlar. Çünkü bütün bu sayılanlar azgelişmiş bir ülkenin, azgelişmiş kalması için tutulması gereken yollardır. Sanayileşmeyin diyorlar biz sanayileşmiş ülkeler gelip sizin kaynaklarınızı işletelim. Siz bize hep muhtaç kalın diyorlar. Plân yukardan aşağı değil de projelerden ve sektörlerden başlayıp yukarı doğru düzenlensin, yani özel sektör ekonominizde esasolsun. Yani içinizdeki ağalarla, sermayecilerle, patronlarla birlik olup çalışan Türk halkının alın terini yiyelim diyorlar.

Doğrusu böyle kalkınma olur ama kalkınan ülke Türkiye olmaz. Türkiye batılı kapitalist-emperyalist ülkelerin öğütlerini bir kıyıda bırakmak zorundadır. Kapitalist ülkeler; bize, ancak biraz daha sömürmek için yanaşır. Türkiye kalkınmasını ancak kapitalist olmayan bir yolla başarabilecektir. Oysa en devletçi zamanlarında bile Türkiye kapitalist gelişme ilkesini elden bırakmamıştır. Geriliğimizin tek nedeni de budur.

KÜBA DENEYİNİN ÖĞRETTİKLERİ

tan kaçınması. bunun inandırıcı delilleridir.

Küba rejimine yapılan en büyük saldırı demokrasi yönünden gelmektedir. Bu bakımdan, Fidel Castro'nun «Niçin seçim yapmıyorsunuz?» sorusuna çeşitli vesilelerle verdiği cevapları incelemek faydalı olacaktır. Bu açıklamaları iki esas görüş etrafında toplamak mümkündür :

1. Küba halkı, uzun zaman. «seçim» adı altında oynanan oyuna en tabiî haklarının kurban edildiğini görmüştür. Örneğin, toprak reformunun gerekliliği 1940 anayasasında yazılıydı. Fakat seçimle başa geçen milletvekilleri ve senatörler. reform kanununu oylamayı daima «unutmuşlardır». Bu yüzden halk. seçim istememektedir. Zaten demokrasinin özü halk idaresi demektir. Bir miting için şehir meydanında bir milyon insan toplıyabilen bir rejim hakkında, demokratik değildir denilemez. Halk. seçimle vakit kaybetmemizi değil. bir an evvel iktisadî ve toplumsal devrimleri tamamlamamızı istemektedir.

2. Küba'da bir ihtilâl olmuştur. Yeni rejim bütün kurumlarıyla henüz inşa edilmemiştir. Biz bir kuruluş devrindeyiz. Yaptığımız deneyler inşaatımıza yön vermektedir. Seçim gerekli olursa yeni kurumlarımız arasına onu da sokarız. En büyük gayretimiz, bugün iktidarı elinde tutan «Sosyalist İhtilâl Birlik Partisi»ne demokratik usûlleri iyice yerleştirmektir. İlk kademede başarı sağladık. Partinin faal üyelerinin seçimi, işçi ve köylüler arasında tam bir serbestiyle cereyan etti.

IV. Küba İhtilâlinin temel özellikleri :

Küba deneyinin Lâtin Amerika ülkelerine getirdiği en büyük yenilik, hükümet darbesinin reddidir. Bilindiği gibi, Güney Amerika askerî darbelerin öz yurdudur. Kişisel veya toplumsal gerekçelerle iktidara gelmek istiyenler genellikle. ordunun bir kısmını ikna edip hükümeti devirmeye çalışırlar. Niyetleri iyi bile olsa. bir müddet sonra idareleri. çaresiz olarak. gerici bir mahiyet alır. Bunun sebepleri ise meydandadır. Toplum düzeninin değiştirilmesi ancak devrimlerle mümkündür. Fakat devrim. tepeden inme bir hareket olamaz. Halkın desteğine muhtaçtır. Lâf ebeliğinden zaten bıkmış olan halk. kendi eseri olmıyan bir hükümetin istediği fedakârlıklara katlanmaz. Bu destekten mahrum olan yeni idareciler ise, ister istemez mevcut iktisadî güçlere boyun eğmek mecburiyetinde kalırlar. Küba ihtilâli işte bu fasit daireyi kırmıştır. Kütlelerin katılmadığı bir ihtilâlin bu adı hak etmediğini göstermiştir.

Halkın sahneye çıkmasıyla, 1 Ocak 1959'da Karayib denizinde yeni bir güneş doğmuştur. 6 Yıldır, canını dişine takan birtakım insanlar, tarihlerini yeniden yazmaya uğraşmaktadırlar. Küba deneyinin bize bir daha hatırlattığı büyük gerçek, bir cümleyle özetlenebilir ; «Herşeyin başı da. sonu da, halktır».

DİALEKTİK METOD

fer analiz edilmiş ve anlaşılmış olarak bütün. somutu yeniden bulmanın gerektiğini anlamıyorlardı.

Somut bütünün, unsurlarından hareket eden, bu ekspozisyonu, Marx'a göre vegâne ilmi metoddur. Birinci metod. soyut analiz metodu, somut bütünü soyut kavramlar halinde "buharlaştırmaya" varıyor. Yalnız ikinci metod. gerçeği (yapısı ve hareketi) düşüncede yeniden yaratmayı mümkün kılıyor. Bununla beraber bu ikinci metod bir tehlike arzediyor. Hegel somutun, karmaşık. çeşitli veçheler, unsurlar, birçok belirlenimler (détermination) bakımından zengin olduğu için somut olduğunu anlamıştı; öyle ki, bu somut ancak analiz sırasında, analizden sonra ve onun ile ulaşılan bir neticeden başka bir şey olamaz; ve (somut) gerçek hareket noktası ve bilimi düşüncenin tek amacı olmasına rağmen bu böyledir. Oysa Hegel, bu neticeye, sadece dışa yansıyan düşünce ve sadece onun gücüyle, onun hareketi ile ulaşabileceğini sandı. Böylece Hegel'de, soyut analizin hatasına soyut sentezin hatası tekabül ediyor.

O halde dialektik metod nasıl işler? Analiz ile elde edilen soyut unsurları soyut olarak ele almaz. Unsur olarak, onların somut bir anlamı, somut bir varlığı olduklarını bilir. Böylece sermayenin analizi, hepsinin arasında basit bir unsura ulaşır : değer (mübadele olduğu müddetçe, mallar kullanma değerlerinayrı bir mübadele değeri kazanırlar). Dialektik metod bu basit belirlenimini (détermination) bütünden koparmak, ayrı olarak ele almak yerinde, onun somut şartlarını yeniden bulur: gerçek hareketler içinde alınan bu şartlar tarihidir. Ve değer de hâkim ve gerçek kategori olarak, ticari sermayenin başlangıcında, Orta Çağda ve antik toplumun gözeneklerinde tarihsel olarak varoldu. O zamanlarda istihsalin muayyen tip mülkiyet, komünote, aile ve Devlet «canlı bir bütünün o sıradaki temel veçhesi olarak» ile bazı belirli bağıntılarında mübadele değeri, soyut bir kavram olarak değil fakat somut bir vakıa (réalité) olarak ortaya çıktı. Tarihî gelişim içinde, mübadele değeri daha karmaşık belirlenim (détermination) ve vakıalar içine girdi ve örtüldü. Malî ve ticarî kapitalizmde tazammun edilmiş fakat değiştirilmiş basit bir kategoridir; iktisadî kategori olarak orada (kapitalizmde) tufan öncesi bir varlık sürer. Anlaşılması zaten kolay olan bir istiare kullanırsak, analiz. sonradan teşekkül etmiş tortular ve mevcut toplumsal iktisadî oluşun altında onu yeniden bulur. Sonra. malların basit istihsalinin ve hakim kategori olarak mübadele değerinin, içinde geliştikleri. değiştikleri. kapitalizme dönüştükleri tarihsel hareketi takip eder. Böylece analiz. bütünü içinde gerçek hareketi bulmaya. ve de verilmiş mevcut somut bütünü. yani mevcut iktisadî ve toplumsal yapıyı anlamayı ve ekspoze etmeği sağlıyor. Tarihsel anları ve oluşu içinde bu bütünün bilimi düşüncenin bir neticesidir. fakat hiçbir şekilde dokümanlar. deneyler. olaylar dışında kavramları toplıyan. birleştiren. bir düşüncenin elde ettiği soyut bir inşa değildir.

Küba Deneyinin Öğrettikleri

CEM EROĞUL

1959 İhtilâlinin altıncı yılını tamamlamış olan Küba, bu kısa devrede, sayısız tartışmaların konusu olmuş hattâ 1962'de üçüncü dünya savaşına beşiklik etmesine ramak kalmıştır. 114.524 Km² lik 7.203.000 nüfuslu bu küçük Lâtin Amerika adasının, bu bakımdan dünya siyasetinde yeri büyüktür. Amerikan propagandasının sayısız yalanlarına maruz bırakılan bizler için, olayları tarafsızlıkla incelemek, artık önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir.

I. Tarihsel Gerçekler

Bu incelememize başlarken tarihe kısaca göz atmak, bugünkü durumu anlamak için yararlı olacaktır. 1492'de Amerika'yı keşfeden Kolomb, bu yolculuğu esnasında Küba sahillerinde demirlemiştir. Fakat ada, ancak 1511 yılında Velaskez tarafından fethedilip İspanya İmparatorluğuna bağlanmıştır. Yirminci yüzyılın başına kadar sürecek olan bu uzun sömürgelik devrinde Kübalılar defalarca ayaklanmışlar ve her seferinde kana bulanıp sinmişlerdir. Örneğin 1868 isyanı 10 yıl sürmüş, ancak 1878'ie İspanyol silâhlarına boyun eğmiştir. 1895 isyanı ise, 1898'de Amerikan müdahalesine yol açmış ve Paris antlaşmasında, İspanya'nın yenilgiyi resmen kabûllenmesiyle sonuçlanmıştır.

20 Ağustos 1898'de istiklâline kavuşan Küba, bu tarihten itibaren yeni bir emperyalizmin pençesine düşmüştür. 1902 yılına kadar adayı fiilen idare eden A.B.D., ancak çok ağır şartların kabûlüyle ordusunu geri çekmeye razı olmuştur. Senatör Platt'ın adıyla tanınan ve zorla Küba anayasasına sokulan bu şartlar şöyledir : "A.B.D. hükümeti Küba'nın siyasî hayatına karışmak ve adanın bazı alanlarını donanmasına üs veya kömür depoları kurmak için kiralamak haklarına sahiptir." Böylece başlıyan siyasî baskı, kısa zamanda iktisadî alana da yayılmış ve Küba'yı bir Amerikan sömürgesi haline getirmiştir. "Kuzey rüzgârlarına" kendilerini fazlasıyla kaptıran, uşak zihniyetli birtakım diktatörler halkı inim inim inletmişler ve 1933 - 34 isyanlarına sebep olmuşlardır. Fakat bu isyanlar da bir sonuç vermemiş ve Küba halkı yeniden acı akibetine terkedilmiştir.

10 Mart 1952'de, kanlı diktatörler resmi geçidinin son figüranı, Batista, mutlu azınlığın maşası durumunda olan ordu tarafından iktidara getirilmiştir. Genç bir avukat olan Fidel Castro, hükümet darbesine itiraz etmiş ve silâhlı bir grup arkadaşıyla Sierra Maestra'ya - adanın doğusundaki dağlık bölge - çekilmiştir. Bu grubun giriştiği, Santiago şehrinin Moncada kışlasını basma hareketi, yirmi yıl öncesinin isyanları gibi başarısızlıkla sonuçlanacak ve 26 Temmuz 1953'de bastırılacaktır. Yakalanan Castro 15 yıl hapse mahkûm edilmiş, fakat Mayıs 1955'de affa uğrıyarak serbest bırakılmıştır. Moncada olayının Küba tarihindeki önemini küçümsemeye imkân yoktur. Zira onun sayesinde devrimciler, "İhtilâl, ancak halktan gelebilir" gerçeğini, hayatları pahasına dahi olsa iyice öğrenmişlerdir. Bu ders unutulmıyacak ve Kasım 1956'da 12 arkadaş ve 9 tüfekle Sierra Maestra'ya tırmanan Fidel Castro, 1 Ocak 1959'da halkın coşkun kolları arasında Havana'ya girecektir.

Kısaca göz attığımız Küba tarihi, görüldüğü gibi, zavallı bir halkın yaşama hakkını kazanmak için giriştiği uzun ve kanlı bir mücadelenin hikâyesinden başka birşey değildir. Bu gerçeği göz önünden ayırmazsak, 1959'dan bu yana cereyan etmiş olayları çok daha iyi anlamak imkânına kavuşuruz.

II. İktisadî Çıkmazlar

Bilindiği gibi, bir ülkeyi sömürgeleştirmenin geleneksel yolu onu tarımsal bir ekonomiye ve hele tek ürüne dayanan bir iktisadî yapıya mahkûm etmektir. Memleketi çiftlikleri gibi kullanan yabancı şirketler, yerli kaynakların çoğunluğunu tek bir sahaya hasrettiklerinden ve iş gücüne hiç pahasına sahip olduklarından, muazzam bir üretim sağlama imkânına sahiptirler. Böylece dünya piyasasına hâkim olup fiyatları da önemli ölçüde etkiliyebilirler. Nitekim Küba, dünyanın en büyük şeker üreticisi olmuştur. Bu hâkimiyet yabancı şirketlere muazzam gelirler sağlar. Bunların bir kısmıyla satılmış ordu ve iç sömürücüler beslenir. Böylece bütün bir memleket, mutlu azınlığı, ordusu ve halkıyla birlikte zaptu rapt altına alınmış olur.

1953'de, Moncada teşebbüsünün başarısızlığa uğradığı sıralarda Küba'nın durumu, bir kelimeyle korkunçtu. Küçük çiftçilerin % 85 i kirayla oturuyorlar ve her an topraklarından atılma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyorlardı. Yabancılar, memleketin üretime en uygun topraklarının yarısından fazlasına sahiptiler. 200.000 çiftçi ailesinin bir karış toprağı yoktu. Adanın doğu kısmı baştan aşağı United Fruit Company ve West Indian şirketleri arasında bölünmüştü. Küba'da 200.000 baraka ve kulübe vardı. 400.000 köylü ailesi pis ve bakımsız evlere yığılmaktan başka çare bulamıyordu. Şehirleri dolduran 2.200.000 kişi ise gelirinin 1/5 ilâ 1/3 ünü kira olarak ödüyordu. 2.800.000 insan elektrikten mahrumdu. O tarihte 5,5 milyonu bulan genel nüfusun 1 milyonu, hasat ayları olan Mayıs ve Aralık dışında işsizdi. (1)

1 Ocak 1959'da bu korkunç manzarayla karşılaşan ihtilâl idaresi, ilk hamlede halkı bir nebze rahatlatacak tedbirler almak mecburiyetinde kaldı. Hiç olmazsa herkese yemek, yatak ve giyim sağlanmalıydı. Bu ilk toplumsal tedbirlerden sonra, iktisadî hayatı yeniden düzenlemek amacıyla birtakım faaliyetlere girişildi. Ekonominin tek ürün esaretinden kurtarılması, millî bir endüstrinin kurulması ve dış ticaretin Amerikan boyunduruğundan çıkarılması gerekiyordu. Şubat 1960'ta adaya gelen Mikroyan'la Castro, şeker - petrol alışverişine dayanan bir ticaret antlaşması imzaladılar. Fakat A.B.D., hür bir devletin bu en tabiî hakkını kullanmasını hazmedemedi. Küba'da Amerikalılara ait olan rafineriler, Rus petrolünü işlemiyeceklerini bildirdiler. İhtilâlciler bunlara, devletleştirme yoluyla cevap verdiler. Bunun üzerine, ödediği paranın mutlu bir azınlığa yaradığı ve halkın insafsızca sömürüldüğü devrede Küba şekerinin baş alıcısı olan A.B.D., şeker ithalâtını durdurdu. Fakat Amerika, dünyanın tek hâkimi olmadığını unutuyordu. Çaresiz kalan Castro'nun imdadına Sovyet Rusya yetişti.

Ruslar şekere başlangıçta dünya fiyatı olan 66,22 dolar ödüyorlardı. Fakat piyasadan Küba şekerinin çekilmesi, fiyatları ok gibi yükseltti. Dünya piyasasında şekerin fiyatı ilk 154,52 dolara, sonra 198.67 dolara, daha sonra 264,90 dolara ve nihayet 309,05 dolara fırladı. Sovyet Rusya ise hâlâ bir ton şekere 66,22 dolar ödüyordu. Fidel Castro'nun Mayıs 1963 ve Ocak 1964'te Sovyetler Birliğine yaptığı iki yolculuk sonucunda bu durum düzeltildi. Ruslar, kısa vadeli bir ticaret antlaşması ve yüksek fiyatlar teklif ettiler. Küba, akıllıca davranarak, ortalama bir fiyatla uzun vadeli bir antlaşmayı tercih etti. Tesbit edilen fiyat bir ton şekere 132,45 dolardır. Gelişmeler, bu şartların Küba'ya çok elverişli olduğunu göstermiştir. Zira A.B.D., çeşitli ülkeleri şeker üretimine teşvik etmiş ve sonuç olarak dünya fiyatları düşmüştür. Bugün bir ton şekerin fiyatı ancak 55,18 dolardır. (2)

İhtilâlin başında, şeker egemenliğine ekonomide son vermek amacıyla birtakım isabetsiz kararlar alınmış ve şeker kamışı tarımı nisbeten ihmal edilmiştir. Aceleci tedbirler iktisadî hayatın düzenini bozmuş, birçok önemli madde için adada vesika usûlü mecburi olmuştur. Devrimciler bu acı deneyle endüstrinin bir hamlede kurulamıyacağını, uzun ve sabırlı bir direnişin kaçınılmaz olduğunu öğrenmişlerdir. Kalkınma için gerekli dövizin şimdilik ancak şekerden elde edilebileceği göz önüne alınarak, şeker kamışı tarımına yeniden büyük önem verilmiştir. Batılı gözlemcilerin yaptıkları asgarî tahminlere göre 1965 yılında şeker üretimi 5 milyon tonu aşıp, ihtilâl öncesi ortalama seviyesini bulacaktır. (3) Sovyet Rusya'nın ve Kızıl Çin'in ödediği fiyatlar göz önüne alınırsa, 5 milyon ton şeker Küba halkına 662.250.000 dolarlık bir gelir sağlıyacaktır.

A.B.D.'nin Küba ekonomisini yıkmak için giriştiği iktisadî abluka iflâs etmiştir. Müttefiklerine yaptığı bütün baskılara rağmen batılı devletlerin, genç ihtilâli boğma teşebbüsüne katılmalarını sağlıyamamıştır. Kanada, Fas, Castro idaresiyle normal ticarî münase- Hollanda, Fransa, İngiltere, İtalya, betler kurmuşlardır. Başlangıçta büyükelçisi kovulmuş olan faşist İspanya bile, millî çıkarı icap ettirdiğinden Küba'dan şeker alıp, gemi şarap ve çeşitli yiyecek maddeleri satmıştır.

III. Toplumsal ve siyasî durum

Toplum düzenini devrimlerle düzeltmek için ihtilâl yapan bütün ülkeler gibi Küba da sayısız güçlüklerle karşılaşmıştır. Bunları yenmenin en iyi yolu halkı bilinçlendirip kendi kendini tedavi etmesini sağlamaktır. Bunun en güzel örneklerinden biri Küba'da başarılan okuma-yazma seferberliğidir. 1960'a kadar ihtilâl ordusunun gayretiyle 100.000 kişiye alfabe öğretilmişti. 27 Mart 1961'de cehalete harb ilân edilince hâlâ eli kalem tutmıyan 979.207 kişi vardı. Hemen, halkın bir kısmı, diğer bir kısmının hizmetine girdi ve gönüllü gruplar bütün köylere dağıldılar. Sonuç parlak oldu. Dokuz aylık bir zamanda 707.000 kişi okutuldu ve böylece okuma-yazma bilmiyenlerin oranı % 3, 9 a indirildi.

İnanmış bir halkın gücü sonsuzdur. Amerikan emperyalizminin teşvik ettiği 17 Nisan 1961, Domuzlar Koyu çıkartmasının uğradığı hezimet, bunun inkâr edilmez bir delilidir. Düşman silâhıyla donatılmış 1500 hain, 72 saat içinde ezilmiştir.

Şahlanan halkın zafere ulaşması için başarılı bir önder kadrosu gerekmektedir. Küba ihtilâl idaresi ise, bilhassa başlangıçta, önemli sayılabilecek hatalara düşmüştür. Bunun en esaslı sebepleri tecrübesizlik ve komünistlere beslenen aşırı güven olmuştur. Halbuki komünist partisinin Küba ihtilâlindeki rolü hiç denecek kadar azdır.

Batista rejiminin alt edildiği sırada, memleket idaresinde söz sahibi olabilecek üç ilerici parti vardı : «Halkçı Sosyalist Partisi» (komünist), «İhtilâlci İdare Kurulu (talebe) ve «26 Temmuz Hareketi» (köylü). Talebeler ve bilhassa Fidel Castro'nun idaresindeki köylüler, yeni rejimi kuran esas kuvveti meydana getiriyorlardı. Fakat bunların ihtilâl doktrini hakkında pek bilgileri olmadığı gibi, devlet idaresinde de her türlü tecrübeden yoksundular. Bu durumda, büyük tecrübe sahibi eski komünistlere başvurmayı düşündüler. Arada zaten üç ilerici parti tek bir teşkilât halinde birleşmeye karar vermişti. İşte bu yeni teşkilâtın kurulma işi, Anibal Escalante adlı tanınmış bir komüniste bırakıldı. Bu önemli mevkii elde eden Escalante, kilit noktalarına kendi adamlarını yerleştirmeye başladı. Gerçek ihtilâlcilerin bir kısmı, komünist olmadıkları gerekçesiyle idareden uzaklaştırıldı. Buna mukabil, komünist diye, birtakım beceriksiz insanlar sorumlu mevkilere getirildi. Yavaş yavaş adada Stalin'ci bir idare kuruluyordu. Halkın malı olan ihtilâl, az daha halka zorla giydirilen bir zırh halini alacaktı. Fakat Fidel Castro bu gidişi önlemesini bildi. Mart 1962'de, gerçek ihtilâlcilere rahat bir nefes aldıran ünlü söylevle halka, yapılan hatalar anlatıldı. Birtakım tedbirler sayesinde bu kötü gidişin önü alındı. Komünist düşmanlığı yaratılmamakla beraber, marksist doktrini anlıyamıyan katı idareciler sorumlu mevkilerden uzaklaştırıldı. Anibal Escalante uçağa binerek Prag'a, oradan da Moskova'ya gitti. Birkaç gün sonra, Havana'daki Rus büyükelçisi Kudriyaçef'in sessiz sedasız yerini Alekseyef'e bırakması, batılı gözlemcilerin dikkatini çekti.

İhtilâl, gerçekten büyük bir tehlike atlatmıştı. 1962'de şeker kamışı üretimi, 1961'e nazaran % 30 oranında düştü. Ada'ya yerleştirilen Rus füze rampaları, Ekim-Kasım aylarında, az daha üçüncü dünya harbine yol açıyordu. Amerikan emperyalizminden kaçayım derken Küba'nın bir Rus peyki olmasına ramak kalmıştı. Halbuki Castro, özgürlüğüne titizlikle bağlıdır. Batı Avrupa ülkeleriyle sıkı ticarî münasebetler kurmaya çalışması, Varşova paktına girmeyi reddetmesi, Rus-Çin anlaşmazlığında taraf tutmak-

(1) Bu bilgiler, Fidel Castro'nun, 16 Ekim 1953'te yargılanırken, mahkemenin önünde yaptığı ve "Tarih bana hak verecek" adlı ünlü savunmadan alınmıştır.

(2) Claude Julien, **"M. Fidel Castro et le Socialisme"**, Le Monde, 3 Mart 1965.

(3) İdem.

(Devamı 11. Sayfada)